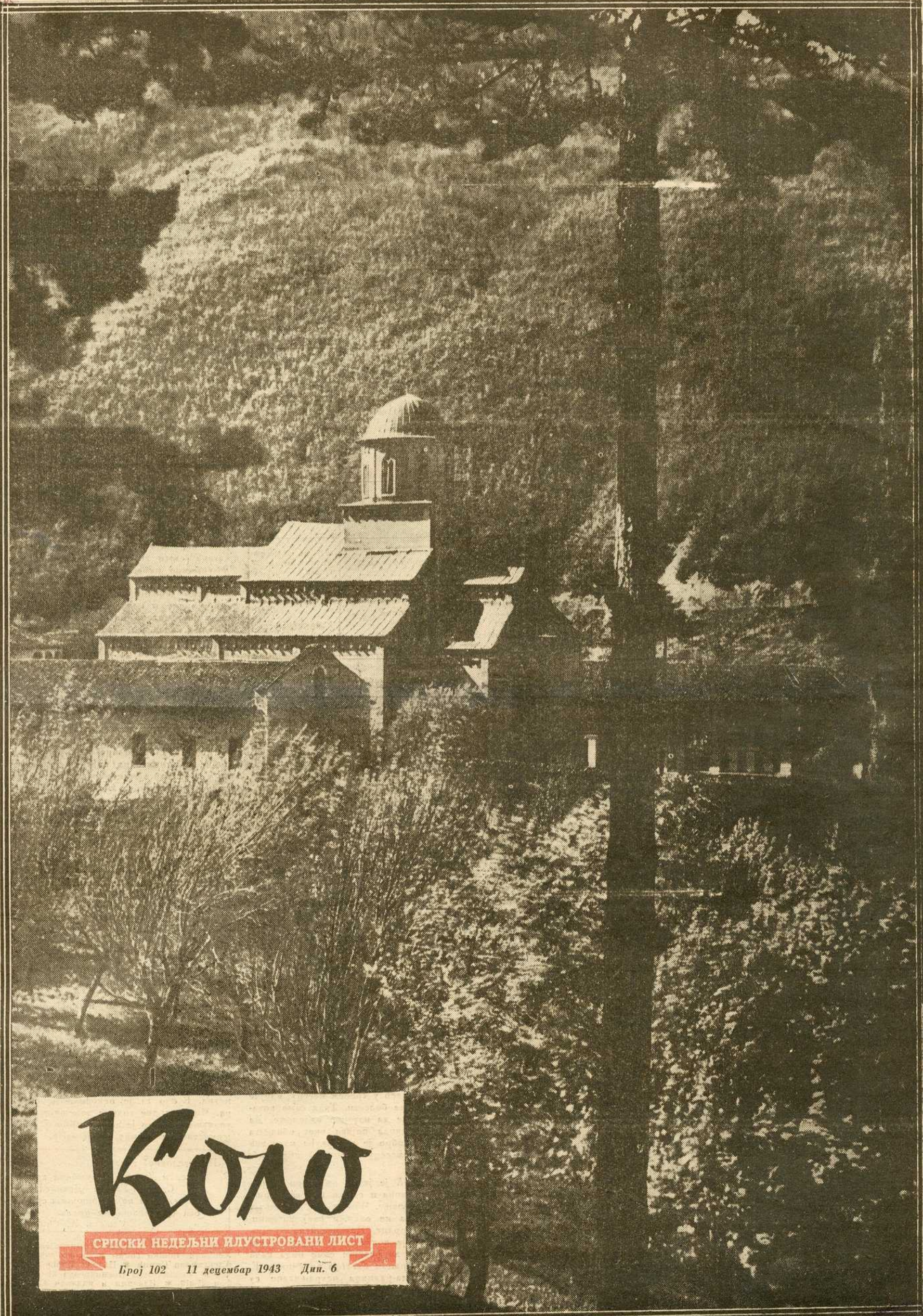

WWW.UNILIB.SS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 102 11 децембар 1943 Дил. 6

УН
И
В
Р
З
И
Т
С
К
А
Б
И
О
Т
Е
К
А

Нешто ново о витаминима

Почетком овога века развила се једна нова медицинска грана, тзв. наука о исхрани. Тада су научници узели да проучавају колико је потребно човеку да поједе основних елемената исхране: беланчевина, масти и угљених хидрата (шећера), тј. колико калорија те супстанције треба да пружи организму не само за његово одржавање, него и за његов душевни и телесни рад. Међутим ускоро су увидели да није довољно да човек узима беланчевине, масти и угљених хидрата да би се добро осећао и био здрав. У извесним случајевима настајали су поремећаји и права оболења и код особа које су се довољно исхрањивале, по свима прописима „калориске“ вредности хране. Тада се помислило да нису у питању извесни амини (амино-киселине су саставни делови беланчевина), неопходни за живот (вита-живот). И онда се почело говорити о витаминима.

Није прошло дуго време од првих почетака проучавања тих нових, непознатих супстанција, названих витаминима, а већ се утврдило да витамини нису никакве беланчевине, него да су нарочита хемиска једињења, која човечији организам не може сам да створи и који, у најмањим количинама, играју велику улогу у важним процесима у човечијем и животињском телу. Недостатак витамина доводи до најтежих поремећаја у организму па и до смрти.

Наука је успела до данас да открије велики број витамина, да утврди њихову хемиску природу и њихов значај за живи организам. Тако се сада зна да неки од њих претстављају компликована једињења шећера, други да су из групе стерина, трећи пак из групе пурина, итд. Исто се зна да многи од њих могу бити растворени у води, док се други растварају само у мастима. До сада познато је седамнаест витамина (означених словима латинске азбуке) и то: витамини А, В₁, В₂, В₃, В₄, В₅, В₆, В₇, В₈, В₉, В₁₀, В₁₁, В₁₂, Е, Ф, Н, Ј, К, Л, Р.

Витамин А се налази у већој количини у млеку (шаргарепи). Прорачунато је да 100 гр. мрке садржи 10.000 јединица овог витамина. Исто тако витамин А се може да нађе, али у мањој количини, и у грашку, патлиџану, пасуљу, купусу и др. Осим тога овај витамин се налази у млеку, маслу и разним сиревинама, али у много мањој количини него ли у шаргарепи, грашку, салати и др. Интересантно је да су већ стари Египћани знали за значај и дејство витамина, иако их, наравно, нису познавали. Тако у једном папирусу стоји да се „ноћно спелило“ (теже распознавање предмета у сумрак или по ноћи) лечи давањем цигериде (јетре). И заиста данас је утврђено да недостатак овог витамина А, изазива тзв. ноћно спелило. Осим тога сада се зна да јетра (цигерица) извесних риба, па и сисара, садржи доста овог витамина, који је унет исхраном, па се у њој налази депонован. Да је то тачно најбољи је доказ чињеница да се количина витамина А

у млеку и маслу мења током године, према томе да ли краве пасу свежу траву или не. Узет каротин (предстадиум витамина А) у зеленилу, претворен је у крављем организму у витамин А и депонован у јетри. У организму кита ово претварање каротина у витамин А догађа се у његовом прибору за варење. Како кит накупи велику количину овог витамина, то није чудо да рибље уље претставља један од најбогатијих извора витамина А, а и витамина Д.

чаном систему. Сада се зна да пиринцева љуска садржи витамин В₁ који спречава болест бери-бери. Овај витамин налази се у приличној количини у хлебу, кромпиру, зелени, а пре свега у квасцу. Да би се спречиле промене које настају услед недостатка витамина В₁, довољно је узети га у количини од 0,5 до 1 милиграма на дан, тј. напр. 100 до 200 гр. кромпира и 100—200 гр. пшеничног или ражног хлеба.

У недостатку витамина В₂, настају по-

управљају полним животом и располажување код животиња и код човека.

Витамин К је скоро пронађен витамин и налази се у зелени, у спанаћу, салати итд. Недостатак овог витамина изазива крвављења услед немогућности крви да се згруша. Интересантно је да бактерије, које живе у човечијим цревима, могу из хране, да стварају овај витамин, тако да га човек не мора да уноси. Међутим у случајевима поремећаја у цревима или поремећаја јетрине функције, може да наступи недостатак овог витамина и да услед тога дође до крвављења.

Савремена наука о витаминима утврдила је још неке основне ствари у погледу ових, за човечији живот важних супстанција. Пре свега количина појединих витамина у појединим намирницама није стална. У толико је она већа, у колико се површе и воће развијало под повољнијим условима. Осим тога доказано је да присуство неколико врста витамина у једној биљци или зелени ниуколико не слаби дејство њихово. Сваки витамин има своје стално, независно, специфично дејство. Напоследку утврђено је да хемиским путем направљени витамини имају исто дејство као и природни витамини у воћу и поврћу.

Др Н.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

СОБА ЉУТЊЕ

Виле многих богатих Индуса имају једну нарочиту просторију звану „Кродхагара“, што значи „соба љутње“. То је скромно намештена соба са свега једним прозором и масивним вратима застртим дебелим покривачем. Та просторија служи искључиво за то да би се у њој далеко од људског друштва исколио какав јед. Када би, на пример, муж хтео због нечега да нагрди своју жену, позвао би је у ту собу. На тај начин се онемогућује да страна лица или други кућани буду сведоци домаће распре.

НАЈВЕЋА И НАЈМАЊА КЊИГА

Једна огромна књига налази се у поседу бекке доминиканске цркве. Она потиче из 1424 године, те претставља пописе доминиканаца који су сахрањени у гробници доминиканске цркве. Она има облик ормара, листови су јој високи четири стопе, широки три стопе, а направљени су од дрвених плоча превучених пергаментом, и покрећу се као врата или прозори причвршћени на осовини.

Најмања књига на свету има опсег 14x11 мм, а направио ју је Немац Валентин Кауфман. Она садржи на својих 124 стране, 1150 редова и 11.250 слова, историју града Минхена. Њен повез је од црвене коже, украшен златом и златним затварачем.

НАЈВЕЋИ СПЛАВ НА СВЕТУ

Јапан сваке године увози огромну количину дрвета. Да би се штедео бродски простор, а да би се ипак велика количина дрвета брзо и сигурно довукла до места прераде, начињени су велики сплавови за прекоморски довоз. У луку Токија стигао је недавно први такав диновски сплав натоварен са осам хиљада јелових стабала. Тај највећи сплав света био је 125 метара дугачак, 25 широк, 5 висок, а дубоко газно 3 метра. Вукло га је неколико реморкера. Читавих две године темељно проучавања требало је док се пришло овом јединственом начину транспорта.

На насловној страни:

Високи Дечани, задужбина краља Стевана Уроша Дечанског, најлепша и најживописнија српска средњовековна црква.
(Снимак: А. Симић)

Главни уредник: Мића Димитријевић *
Уредник: Бошко Токић * За фотографије: Александар Симић * Цртеж: Ђорђе Љобачев * Уредништво Поенкареова 31. Телефон 25-010 * власник и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Танковић * Администрација Дечанска бр. 31. Београд. Тел. 24-001—10. Штампарија Београд * А. Д. Дечанска улица бр. 31. Тромесечна претплата 58.— динара.

Назив	Значај	Где се јавља	Најмања дневна потреба
Витамин А	Недостатак изазива: смањена отпорност коже и слузокоже; отежано зарашћивање рана; повећање тежине за стварањем камења у мокраћним путевима и жучној бешици.	млеко, масто, цигерица, спанаћ, грашак, купус	2000—2500 јединица
Витамин В ₁	Недостатак изазива: болест бери-бери; оболење живаца; запаљење живаца	хлеб, квасац, кромпир	1 милиграм
Витамин В ₂	Недостатак изазива: поремећај процеса оксидације у ћелијама	житарице, квасац, млеко	1—2 милиграма
Никотинска киселина	Недостатак изазива: болест пелагра	житарице, квасац	10—100 милиграма
Витамин С	Недостатак изазива: болест скорбут; додаток потпомаже: излечење инфекција	поврће, воће	30 милиграма
Витамин Д	Недостатак изазива: болест рахитис (енглеску болест)	рибље уље	12,5 хиљадитих делова милиграма
Витамин Е	Недостатак изазива: код женке често побачаје и мртво рођење; код мужјака стерилност; додаток потпомаже: нормално располавање заштитом од побачаја	пшеница, месо, жуманце	1 милиграм
Витамин К	Недостатак изазива: повећање крвављења	зелено поврће	10 милиграма

Недостатак витамина А у исхрани има за последицу замореност и малаксалост, губитак апетита, промене у крви и нарочито промене у очима. Особа која не прима довољно овог витамина много је слабије осетљива на боје, од других; осим тога њој је потребно тридесет пута јача светлост да у сумраку распознаје предмете. Да би се спречило недостатак овог витамина, довољно је 2—3 кубна сантиметра рибљег уља, или 30 гр. масла или 20—30 гр. цигериде узети дневно.

Витамин В је наслеђиван по томе што је већ прилично давно примећено да се код особа које једу жуштен пиринач у разним земљама Азије, јавља оболење, познато под именом бери-бери, које се испољава јаким мршављењем, отоком ногу, тешким променама на срцу и жив-

ремећаји у растењу животиња. Никотинска киселина, супстанција која по својој хелиској природи припада групи витамина В, претставља тзв. антителигро фактор, тј. у стању је да спречи тешко кожно и нервно оболење познато под именом пелагра. Од пелагре још и данас болује доста велики број људи у свим крајевима света, па и у нашим пределима, нарочито у Румунији (око 50.000 болесника годишње). Никотинска киселина налази се у већој количини у животињској цигерици и у квасцу. Витамин В₂, В₄, В₅ и В₆ потребни су нарочито за растење.

Витамин С је један од најдавніје познатих витамина. Његов недостатак у исхрани изазива болест скорбут, која се испољава, поред осталог, и обилним крвављењем. Додатком свежег поврћа или воћа, скорбут се може потпуно излечити. Данас се витамин С добија синтетички, тј. хемиским путем. Потребна дневна доза овог витамина износи 30 милиграма, који се налазе у 100 гр. парадајза или 100 гр. келерабе куване у води или 50 гр. јагода или 100 гр. малина или 100 гр. рибизла.

Витамин Д је важан по томе што спречава појаву рахитиса (тзв. енглеске болести) код одојчади и мале деце. Врло често већ у трећем месецу, одојче обולי од ове болести. Тада само витамин Д може да изазове излечење. Да би се спречила појава овог оболења код деце, добро је да будућа мати већ у 3 или 4 месецу труднице пије рибље уље.

Витамин Е је један од скоро откривених витамина и служи код животиња за располавање. Чим се оне исхрањују храном која не садржи овај витамин, постају стерилне. Интересантна су проучавања која доказују да се пчела-краљица може да развије само онда када се храни храном богатом витамином Е. Ларве пчела-радица исхрањиване су само храном која не садржи овај витамин. Изгледа да се витамин Е налази у хипофизи и штитној жлезди, тј. оним жлездама које, преко својих хормона,

Пастирка Мојис планина

Док поток ласним шумором клепти и зора крадом развија крила, крај виса доде ко суза трепти пастирска песма бујна и врела: „Што све узвише Баурко мила“.

Влеставе горе крај мога села трепе, дршћу у вепрој зори, уз лаган жубор горскога врела: а ко да тузи сетно се ори „девојко мила, љубав ме мори!“

О створе дивни што срца будни и твце дижеш из сталког сна, зар има душе, за којом жудиш, Бојански створе узвикнух ја.

Утопу севлах у кршној гори, опојног звука певача тог, а место песме чух како збори, сважно и громко ко сважни Бог.

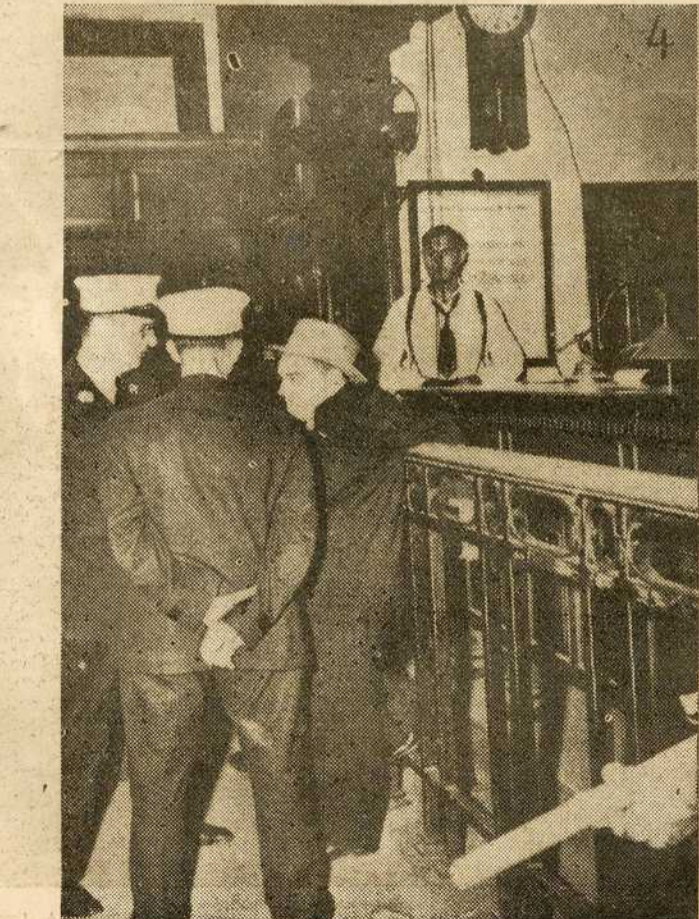
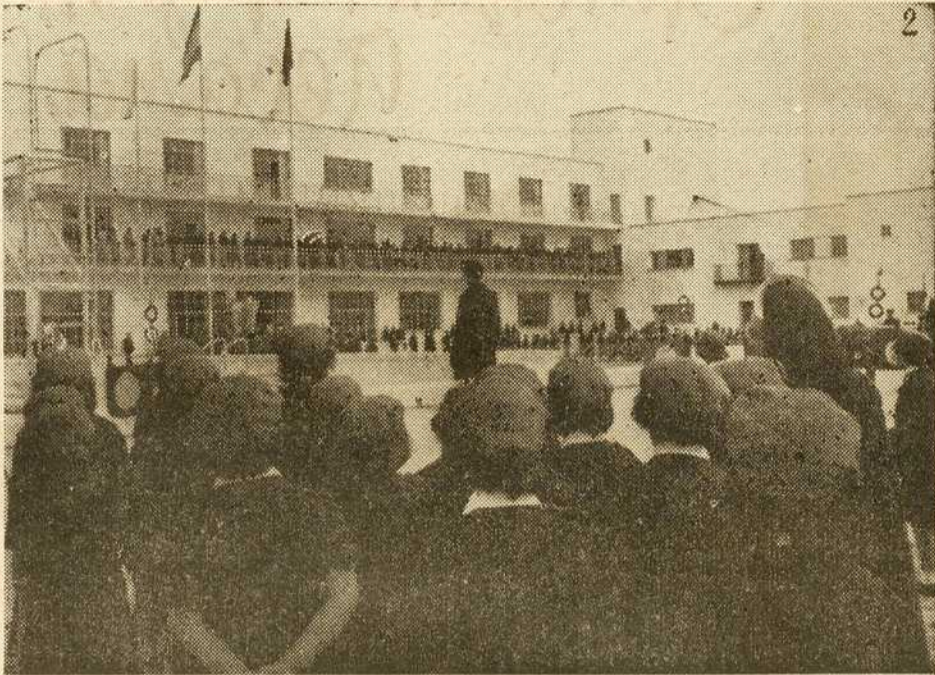
„Песма је ова здружена с болом, ал' срце болди весела ћуд; Живот ко барка у нади плочи посећи љубав, песму и жуд...“

А у тој барци пучином голом бије о стону, или о спуду, гудулом, гором, брлом и долом „ко мекуд пуца и ломн труд“...

Тргох се из тог сна бујне страве очаран песмом дихта ко луд, визијом пуном бајки к'о јаве лут'о сам дуго, а не знам куд...“

Поток и даље шумори, гони, хитро скакуће пастирка чила; док стало пасе, сва гора звони, — песме се лаћа, Загорка вила, па њоме срца растапа, рони; „Та оди: оди драгој на крила“...

СТЕВАН ВУКЧЕВИЋ

1 — Велики адмирал Дениц поздравља посаду подморнице која се вратила са једне победоносне пловидбе на далеким океанима.

2 — У присуству шефа државе генерала Франка отворен је у Мадриду нови дечји дом „Шпанске фаланге“ са школом и забавиштем.

(Снимци: В. Ф. А.)

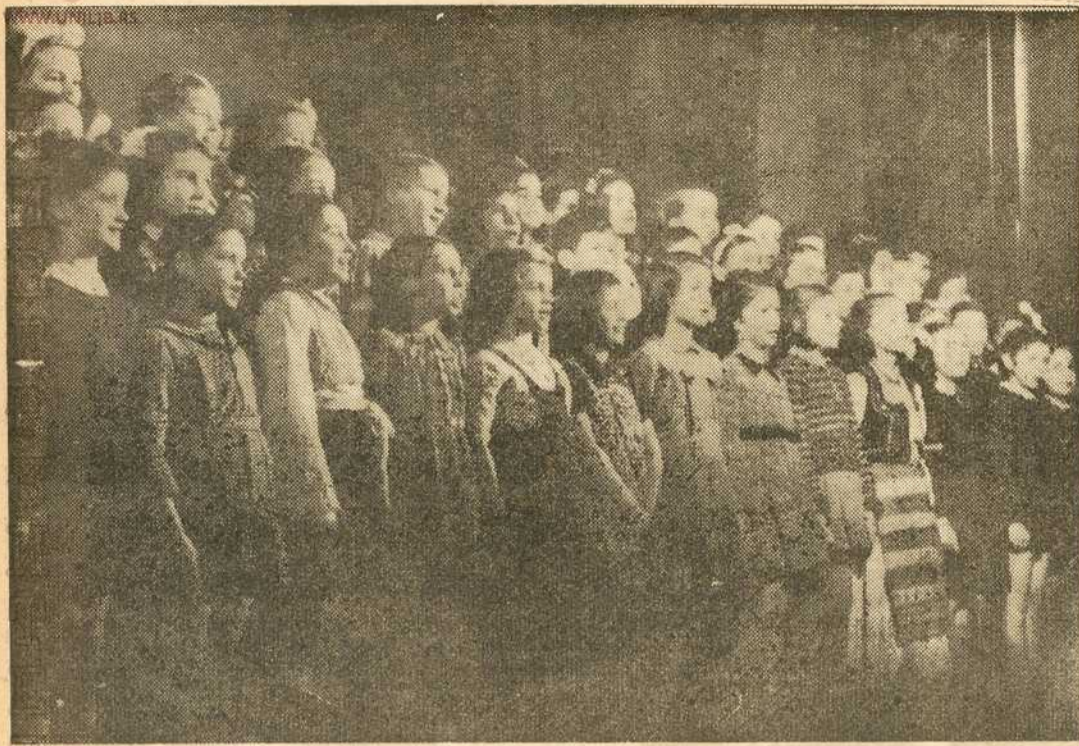
3 — У позадини Источног фронта гостовало је недавно једно весело позориште. Претставма је, поред немачких војника и руских добровољаца, присуствовало и месно становништво.

4 — У приачком кварту Њујорка, Харлему, дошло је недавно, због недостатка животних намирница, до немира и демонстрација тако да је појачана полиција морала да заводи ред. Слика, коју је објавио амерички часопис „Лајф“ приказује председника њујоршке општине Ла Гвардију, који у једној полицијској станици чека да се немири у Харлему стисају.

5 — После Бадолове издаје изванредан део италијанских војника у Истри и Далмацији придружио се комунистичким бандима са којима су и раније одржавали везе. Слика приказује њихову заставу и једног заробљеног Бадоловца са совјетским емблемима.

6 — У берлинском Државном позоришту приказана је позната румунска комедија Јона Луке Карађали: „Изгубљено писмо“. Главне улоге играју Паул Вегенер (у средини), Леополд фон Ледебур и Волф Труц.

Група малих певачица основне школе „Цара Уроша“.

Смотра Српских Народних Песама

Симпатична ученица Друге женске гимназије.

Ведар осмех младе Српкиње — певачице.

Једна ученица с успехом је рецитовала песму „Мајци Србији“.

ТЕКА

Гвораном Коларчеве задужбине, сведока толиких значајних и лепих уметничких манифестација и приредби, одјекивала је прошле недеље лепа и мила српска песма. Раздрагани власови испунили су дворану и заносили искупљени свет. Родитеље и другове. Јер, овог пута певали су ученице и ученици београдских школа. То је била дивна смотра српских мелодија и игара, а извођачи су били ученици свих београдских основних и средњих школа, као и хор и оркестар мушке учитељске школе.

Било је пријатно слушати и гледати младе певачице, наше ученице. Искрено смо се дивили даровитости појединих и складном извођењу свих учесника. Лепе наше народне песме и мелодије изгледале су нам још лепше, још присније, још дубље наше и још полетније. Јер је то била песма вечите младости, песма неисцрпне снаге, животне радости и оданости отаџбини.

И још нешто нас је убуђивало: сазнање о дубоком хуманом смислу приредбе. Чист приход ове „велике смотре српских народних песама и игара“ био је намњен издржавању ђачких кухиња, потпомагању невољника. И гест основаца и средњошколаца диван је пример свима онима којима на срцу лежи добро свих нас. А то смо сви ми! И зато ову приредбу младих Српкиња, израза једнодружности, сматрамо тако значајном.

Оркестар и хор Мушке учитељске школе.

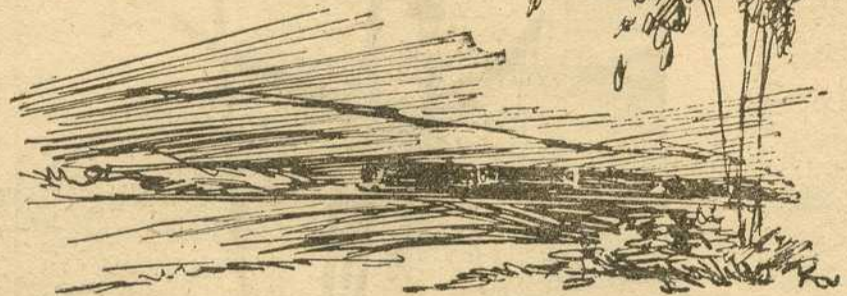
(Снимци: А. Омичић)

Низ и пругу...

пише: Смиљка Ђорђевић

Млади суплент Милан Алексић опет је освануо нешто туробан. Претурало је тужне мисли по глави и поред ведрог и насмејаног јутра које је мамило у живот, у радост, на рад. Живот је леп!... цвркулала је једна птичица под самим прозором. Алексић је дубоко удахнуо и одлучно скочио из постеље. Доста с тим дру-

карала му она без увијања. „Прилика је јединствена и ми је не смејемо пропустити!“ Тетка се одмах спремила и

штвом окорелих нежења, с том момачком осамљеношћу и гунђавим газдарицама! Осећао је да полако пропада и да се његова мушка снага и урођене способности улудо губе у димљивим просторијама и бесциљним седељкама. Један кутак, светао и топао, у коме ће се одмарати после напорног рада и осећати као свој господар, може му створити само нежна рука добре женице. Уживање, одмарање, па и помало свађе као промена, добро ће му доћи после ове једноликости бећарског живота која га просто убија, која му трује душу...

препоручила младом супленту да припази на пасуљ који је баш била при-

Отрезан човек

пише: Вук Милић

Воз се лагано трескао јурећи поред Мораве и кроз плодна поља. Километрима поред пруге видела су се поља засејана пшеницом и кукурузом, ту и тамо по која шумица, шибљак и зелена ливада на којој су пасле овце. С времена на време виђали су се дивни предели као у филму.

Али два човека која су у једном купцу седела један напредом другом гугала су целим путем, ни не погледавши леве пределе поред којих су пролазили. Млади је непрестано читао многобројне новине и часописе које је један по један вадио из цела, а старији непрестано нешто гунђао, бројио и с времена на време дремудкао. Пренуо би га само који јачи тресак воза или нагли завијук који би га померио на седишту.

Одједном младић скиде поглед са новина, погледа околину, па свог старијег сапутника, који је у тај час био будан, и запитан:

— Опростите, молим вас, господине, можете ли ми рећи колико је сати?

Стари га строго погледа, подиже поглед према стварима које су се налазиле у мрежи више младића, и не одговори ништа.

„Можда се писам изјаснио довољно јасно и гласно“, помисли младић и понови питање. Али и овога пута не доби одговор.

Љут и увређен младић се поново задуби у своје новине. У купцу је владала тишина коју би само старији од времена до времена прекидао својим кашљуцањем.

Напољу се лагано спуштао мрак. Далека поља губила су се у сумраку који се све више приближавао. У даљини већ заблесташе и прва светла Београда.

Стари живну, тешко устаде и проговори својим промуклим гласом:

— Ја сам стар човек и не могу тако лако да се сагнем. Молим вас, будите тако љубазни па ми извудите кофер испод седишта.

Младић хтеде да му не одговори, да му тако врати мило за драго, али видевши како се старац једва диже, саже се и дохвати му кофер.

— Горе у мрежи имам још један коферчић, рече стари, молим вас дохватите ми и њега.

Младић послуша.

Локомотива звижду и воз стаде. Младић узне свој кофер, мантил и шешир и хтеде да изиђе. Али га стари задржа.

— Ви сте млад и снажан човек, били ми понели овај већи кофер до излаза?

Младић га погледа још једном, узео кофер и изнесе га из воза, пређе пре-

ставила. „Пази да не загорни, а ја одох у извидницу“. Алексић је са уздахом сео крај штедњака и савесно мотрио на пристављени пасуљ, премисљајући о чудним перипетијама судбине. Но тетка је била „ватра жива“ у свом послу, па је убрзо послала по Алексића да дође у ту и ту улицу и кућу, најугледнију кућу у месту, на „гледање“. Кренуо је са мало стрепње, али и пун ишчекивања. Ишчекивање га није преварило. Први утисак био је заиста пријатан. Породица, нешто строга, посматрала га је с извесним подозрењем. Боже мој! био је странац. Али она, девојка, била је слика — и заиста његова прилика — скромне, добре девојке пријатног изгледа и вредних ручица. Поглед тонких првих очију и свежина којом је одисала одмах су га освојили.

Посматрали су се. Ово је испитивање испало задовољавајуће јер се, после обостраних сумњицења и утврђивања вредности и солидности кандидата и породице, изила срећно зачала у парку, на некој осамљеној стази. Стигавши руке и пољубав украден под плавим шеширом и благонаклоним окривљем дискретне јелке, утврдили су темеље нове „обетоване земље“. Тетка Маца је своје заслуге такође афирмисала. Добила је више поклона... Алексић је сада већ увелико поседник жељеног брачног кутка, и свакоме саветује да се пусти низ пругу и то сасвим озбиљно...

ко перона и донесе га до излаза.

— Тако, рече затим, заиста не можете казати да писам услужан, зар не? А сад ви мени кажите, господине, зашто ми нисте хтели речи колико је сати када сам вас два пута питао?

— Млади човеце, поче стари, полако говорећи, да сам вам одговорио колико је сати, разговор би се наставио. Ви би питали куда путујем, ја бих одговорио да путујем у Београд, Ви бисте одговорили да такође путујете у Београд, а ја бих вам морао одговорити да ми је необично драго. При томе би се упознали. Ја бих вам рекао да сам тр-

говац, где станујем и да имам жену и ћерку, која је врло лепа и млада. То све изгледа безазлено, али када већ почнемо разговарати, онда се иде даље. Ви, пошто сте услужан човек, не би ме пустили да по овоме мраку идем сам кући и пратили би ме. Ја бих морао да примим вашу љубазну понуду и зовнуо бих вас да се поцнете у мој стан. Упознао бих вас са мојом женом и ћерком, које би вас позвале да опет дођете. Ви бисте дошли. А како је моја ћерка лепа ви би се у њу заљубили, тим пре што има и леп мизанс, па би могло доћи до просидбе...

— Па зар то не би било, — смешкао се младић...

— Ништа не би било, јер, млади човеце, ја не бих дао руку моје ћери човеку који нема ни сата... До виђења!

И пружи руку младићу који је без речи остао на перону.

Савети НАПОЛЕТ АКАДА

О ПРЕЛАЗНОМ ДОБУ КОД ЖЕНЕ

Као што ни почетак полног циклуса — не полног живота! — није у истом добу старости код сваке жене, тако није ни његов престанак. Почетак полног циклуса, који се испољава појавом месечног прања (менструације) пада обично, у нашим крајевима, између 12 и 14 године. Он је у толико ранији у колико девојчица живи под повољнијим општим условима. Појава менструације је такође ранија у јужним крајевима, у топлој клими, него ли у северним пределима. Осим тога особе које живе у варошима раније полни садревају (повољнији хигијенски услови и чешћи душевни надражаји) од оних који живе по селима. По себи се разуме да разне болести могу да изазову задоцњавање појаве полног циклуса код жене. Међутим то задоцњавање не мора да буде услед неких озбиљнијих поремећаја у организму и не треба да буде повод брижи. Ако се не би менструација појавила ни код девојчице после шеснаесте године, треба упитати лекара за мишљење.

Престанак полног циклуса код жене бива обично од 45 до 50 године и зависи од многих околности, као и од тога када је он престао код мајке. Одмах треба нагласити да многе хроничне болести, или операције на полним органима (материца, јајници) могу да изазову тај престанак и много раније. Па не само то, него је довољна и промена начина живота или тежи душевни потреси па да настане поремећај или потпуни престанак полног циклуса жене. То не значи да је изостанком менструације жена неспособна за полни живот. То чак не значи да жена, услед поремећаја у менструацији, не може да роди. Има случајева када жена нема месечног прања (напр. после порођаја), па остане у другом стању пре него што се појавила менструација.

Престанак менструације код жене бива као последица престанка функције јајника. Ретко се то догађа нагло; обично је он постепен. Прво наступа поремећај циклуса; појединачна менструација заостане или изостане или краће, или пак дуже траје. Затим је она све ређа и ређа, док потпуно не престане. Престанком менструације, па чак и извесно време пре тога, неколико месеци или чак и годину-две раније, жена примећује извесне промене које стоје у вези са престанком њеног полног циклуса. У то време она почиње да се гоји, осећа се узнемирена, има повремено осећај топлоте у лицу или кладање у удовима, добија главобоље и несвестице, па ти од несанице. Све те појаве у вези су са прелазним добом тзв. климактериумом.

У климактериуму престанком функције јајника, настаје поремећај у функцији и других ендокричних жлезда, које су све функционално међусобно повезане, а то утиче на нервни (живчани) систем који пак управља радом свих наших органа. Онда није чудно што се у прелазном добу код жене догађају промене у свим њеним органима од живчаног система до срца и крвотока. Само то прелазно доба није никакво болесно стање у правом смислу речи; оно је физиолошка стања кроз које мора да прође свака жена.

Поремећајем ендокризне функције жене у прелазном добу настаје неки пут и изразитији поремећаји живчаног система и промене у прибору за крвоток. Тада те поремећаје треба лечити. Врло често се догађа да се убрзан пулс, lupanje срца, повећани крвни притисак или болњи у зглобовима укључају убригавањем женских полних хормона. Али и ту треба бити обазрив и не сматрати сваку промену у организму жене у прелазном добу као последицу климактериума. То се у толико мање сме чинити у колико жена пређе то доба, а промена, напр. повећани крвни притисак, остане. Јер, кад је већ реч о повећаном притиску крви — то повећање је, код жене у прелазном добу, нестално, променљиво. Једног дана он може имати напр. 260 милиметара живе, да сутрадан падне на 180 или 16 милиметара. Али ако је крвни притисак повећан и не мења се, онда више климактериум није узрок томе.

Др М.

УНИВЕРЗИТЕТ

Борба с ајкулама

НАПИСАО ЗА «КОЛО»
ХАНС ГИНТЕР ЕСТЕРАЈХЕР

Морам унапред да кажем: не волим да убијам животиње. На велико негодовање мојих пријатеља увек сам одбијао да пуцам на сридаћа који безазлено стоји на шумској чистини, обасјан месечином или да победоносно држим у рукама убијеног веда. Разуме се, да и ту има изузетака. Тако, редимо, убијам осе које се спуштају на хлеб намазан пекмезом или комарце који ми зује око ушију. Исто тако бих ударио и неког досадног човека... Али, то се не сме.

С таквим схватањем путовао сам дуго времена светом све док нисам дошао у Западну Индију, у Порторико. Ту сам научио да убијам. Морска чудовишта: ајкуле!

После дугог путовања стигли смо у пристаниште Сан Хуан и спустили лангере. Врућина је била ужасна. И док су пријатељи у капетанији посвршавали пасошке формалности, добио сам вољу да се окупам. Сео сам у чамац и одвесао подаље на море. Неколико стотина метара далеко од обале свукао сам одело, скочио у воду и запливао. Преданом, на другој страни пристаништа било је прилично насеље Кадано са лепом плажом под високим палмама. Плажа је била дивно обасјана сунцем. И баш кад сам био на пола пута, неких педесет метара од обале, приметих на обали људе који су трчали, махали и нешто ми гласно докивали. Нисам знао о чему је реч док нисам осетио јак смрад и приметио да је вода маснопрљава. Доспео сам у излив градског канала.

Са одвратношћу окренуо сам се и запливао натраг према чамацу. Кад сам се окренуо, претрнуо сам од страха. Између мене и чамаца појавила су се на површини воде два троугласта пераја. Пераја ајкуле!

Зато су ми дакле људи са обале тако очајнички махали рукама и докивали! Сад треба да останем миран у прљавој води, у близини ајкуле! Лагано, без журбе и наглих покрета пливам према чамацу. Не сме си ни у ком случају журити или плускати. Ајкула се окренула и запливала према мени. Срце ми престаде да куца. Мора да је глема: пераје је необично велико. На једном ајкула зарони... По погама оветних струјање воде и плусак. Као да се игра, ајкула пројурити поред мене. Најопаснија врста — тиграста ајкула! Опет је заронила, а чамац је још десет метара далеко. Полако, бескрајно полако му се приближавам. Најзад, дохватих се чамаца и стварно последњом снагом пребацих се у њега. Тако сам се спасао.

А дан пре тога покушао је да превлива залив и неки Смол који је у бли-

зини имао фарму шећерне трске. И њему су као и мени докивали са обале: „Ајкула!“

— Ах, Боже мој! стигао је само да викне мистер Смол, кад су га ухватили људи са чамацем за спасавање испод пазуха. Вода се око њега дрвено обожила и у рукама спасилаца остала је само горња половина тела. Доњу је однела ајкула...

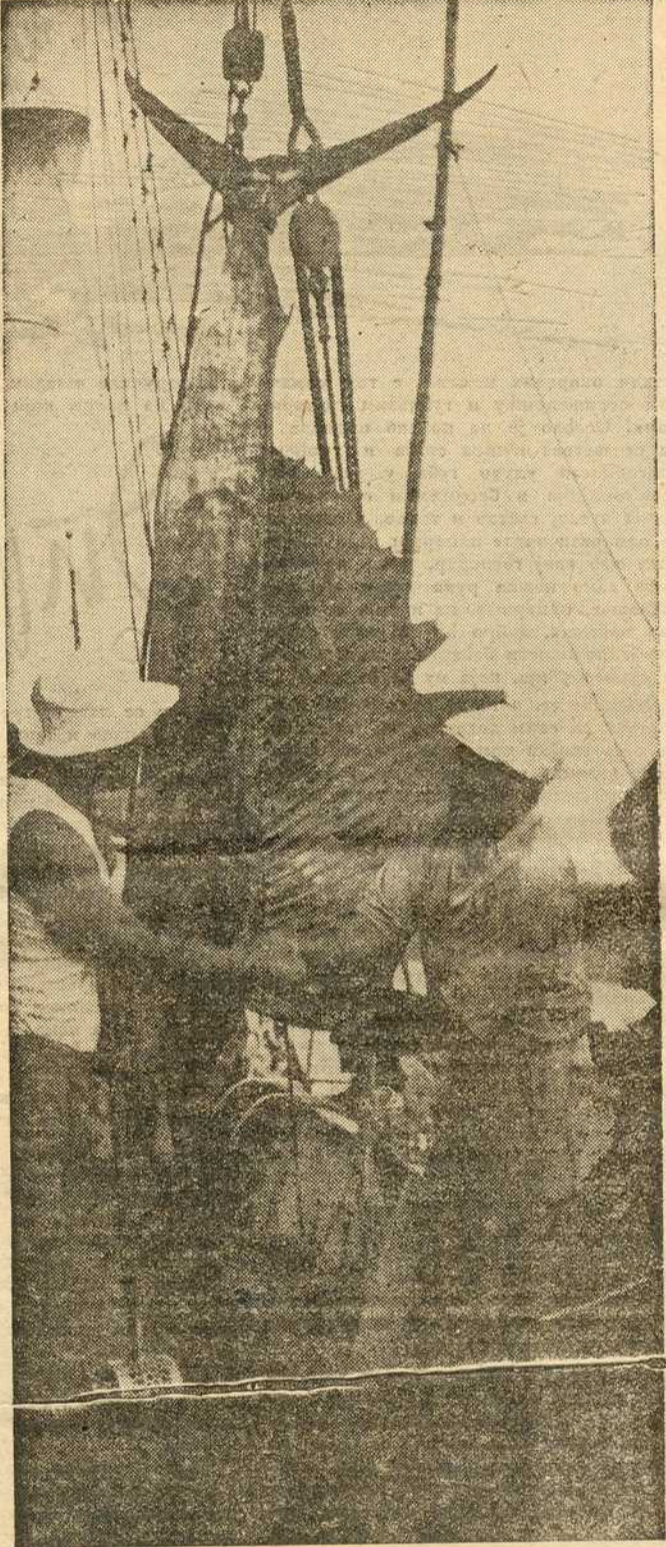
То је био мој први сусрет с овим опасним становницима мора. Пре него што ћу испричати своје даље доживљаје са ајкулама испричаћу вам свој први лов на једну другу врсту морских немани, подједнако опасних као што су и ајкуле. То су рибе — сабљарка.

Било је то код бисерних острва, западно од Панамског канала. Становници острва били су већ неколико дана у великом узбуђењу. У њиховим водама појавила се огромна риба — сабљарка и то једна од најопасније врсте: једриличарка. Рибе — сабљарке имају страшно оружје на врху уста: неку врсту сабље или ножа којим закоље свој плен. Она напада чак и китове, највеће морске животиње, а нарочита јој је посланица млади кит.

Поменути риба — сабљарка пливала је неколико дана безазлено око острва истуривши своје велике пераје на леђима према ветру као неко једро. Но убрзо је дошло до несреће. Једном дечаку који је запливао мало даље од острва риба — сабљарка распорила је трбух. Затим га је набола на свој оштри кљун и одвукла у морску дубину.

На острву је завладала паника. Нико се више није усуђивао да рони по бисер и људи су беспослено седели на обали и гледали у море. Неки су, наоружани пушкама и харпунама, пошли чамацама на ову опасну рибу. Али треба знати да је риба — једриличарка из рода сабљарки најбржа и најопаснија риба у мору. Ко је улови може с поносом да обеси њено једро на највиши врх јарбола.

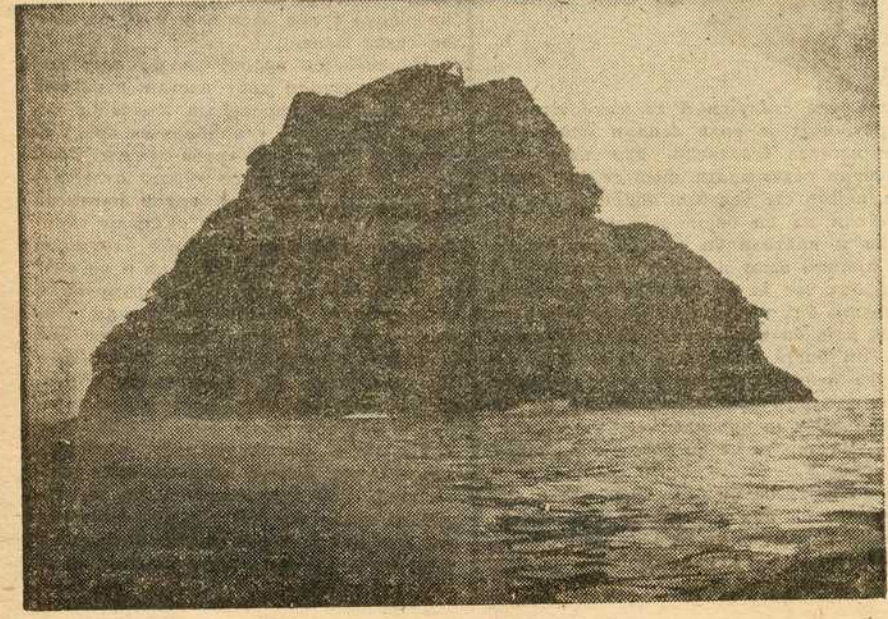
Пошао сам у лов. Сео у свој моторни чамац са два рибара наоружана харпунама или оствама. Но ја сам хтео да применим други начин лова. Ухватио сам једног боцита, рибу из породице бакалара и метнуо га као мамац на велику удицу. У брзој возњи вукли смо удицу иза чамаца на конопцу дугачком тридесетак метара. Вукли смо је тако цео дан између стена поред обале, али узалуд. Ноћ смо провели у једном малом заливу. Рано ујутро дали смо се опет на посао. Али нисмо прошли ни неколико стотина метара кад приметих рибу која се појавила на површини свега неколико десетина метара иза чамаца. Скоро у исти мах тргну конопцац тако да умало нисам одлетео преко палубе.

Ретка риба сабљарка из породице једриличарки ухваћена код Бисерних острва

Доле: Једно од Бисерних острва западно од Панамског канала.

(Снимци: Х. Г. Естерајхер)

— Пуштајте конопцац! довикну ми крмилар.

Пустио сам конопцац који се стреловитом брзином одмотао са чекрка. Тек после 150 метара притисак је почео да попушта. Тад сам почео да га вучем себи. До педесет метара нисам осећао никакав отпор. А онда риба појурити опет у дубину. Читавих двеста метара! И сада се игра понављала читаво два сата. Чим би риба повукла, ја бих попуштао, а кад би она попустила, ја бих вукао. И тако док се није уморила. Своје време риба је била под водом и ја је нисам видео. Али одједном, свега неколико метара пред чамацем, као стрела риба, права немаи, искочи читаво два метра високо из воде. Опет сам морао да попустим. Борба је трајала цео час. Најзад сам успео да рибу привучем толико чамацу да јој је један рибар могао да намахне на главу јаку замку. То је био најопаснији тренутак. Да се риба тада бацила, никад је више не бисмо видели.

Затегли смо конопцац и — један, два,

три! — огромна риба била је у чамацу. Ту је читавих четврт часа бесно ударала око себе. Једну кофу коју је дохватила репом једноставно је смрвила. Два прозора на кабини испала су из оквира. А затим се умирила.

То је тренутак обрачуна. Крмилар јој опалио метак из револвера у тврдо чело. Још неколико трзаја и огромна риба је угинула. У исто време имали смо прилике да посматрамо чудноват призор. Боја коже на риби која је докле била смеђа прелазила је постепено у светлољубичасто. Као да је обојено неки сликар. Ту појаву нису објаснили још ни научници, јер је риба — сабљарка из породице једриличарки врло тешка ловина.

Победоносно извесили смо њено пераје, велико као омање једро, на врх нашег јарбола. На обали је настало право народно весеље. У залив нас је допратила читаво поворка урођеничких рибарских чамаца, а у вече приређена је рибља вечера са играчком.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Стража на Дњепру

У току ратних померања на Источном фронту простор око реке Дњепра дошао је поново у центар догађаја и поново постао позориште гигантске борбе. Од самог извора ове реке, западно од Смоленска па до ушћа у Црно море води се већ неколико недеља велика битка материјала и уједино одбранбена битка какву не памти свет. Дуж целог свог тока река Дњепар је непосредно ратно подручје, на које се фронтска линија не креће тачно по његовим окупацијама и завојима. Жаришта борбе, на којима бољшевици по сваку цену покушавају да изнуде продор, смењују се с мирним местима, али и ту немачки војник — како приказује серија слика коју доносимо — будно стражари.

1 — С десне стране обале Дњепра пружа се поглед на бескрајну степу. Осматрач са догледом будно пази на све непријатељске покрете.

2 — Миграљеско гнездо смештено је у заседи. Мртва стража налази се пред њим на салашу.

(Снимци: В. Ф. А.)

3 — На брзу руку немачки су пионери саградили мост до једне аде на Дњепру. Једна немачка патрола полази преко тог моста у извиђање.

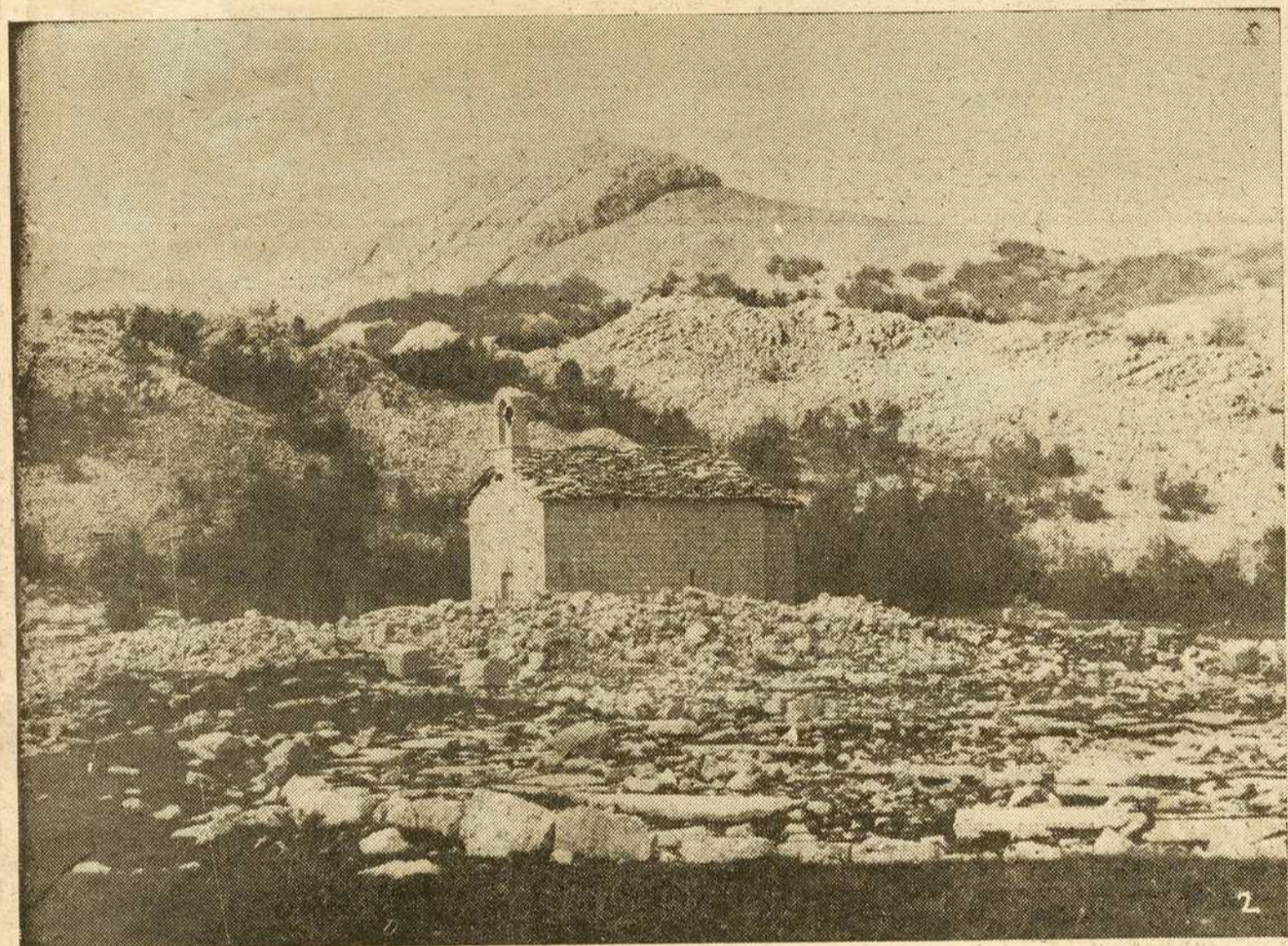
4 — На командном месту једне чете која држи стражу на Дњепру. Командир чете догледом осматра терен пред његовом јединицом.

Поносна Црна Гора ослобођена италијанске окупације и терора комунистичког који је обилно потпомагала Бадољова власт, ослобођена најзад вршљања и свих других анационалних туђинских елемената, има сада могућности поновног несметаног развоја иако дубоко уцвелена, без четвртине својих синова, иако попаљена и порушена... Из рушевина и крви она се поново полако уздиже на путу својих националних тежњи, на путу својих способности и свог родољубивог обележја.

Ослобођена Бадољових уљетача и терориста, та света српска земља одахнула је и живот је опет крећу... Приступило се поновном изграђивању, подизању... Један од првих значајних корака, један од значајних израза новог стања јесте образовање националног комитета на чијем се челу налази познати национални борац Вуксановић...

Црна Гора, та света земља, полако васкрсава...

Црна Гора

WWW.UNITB.RS

У
Н
И
Т

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

Т
Е
К

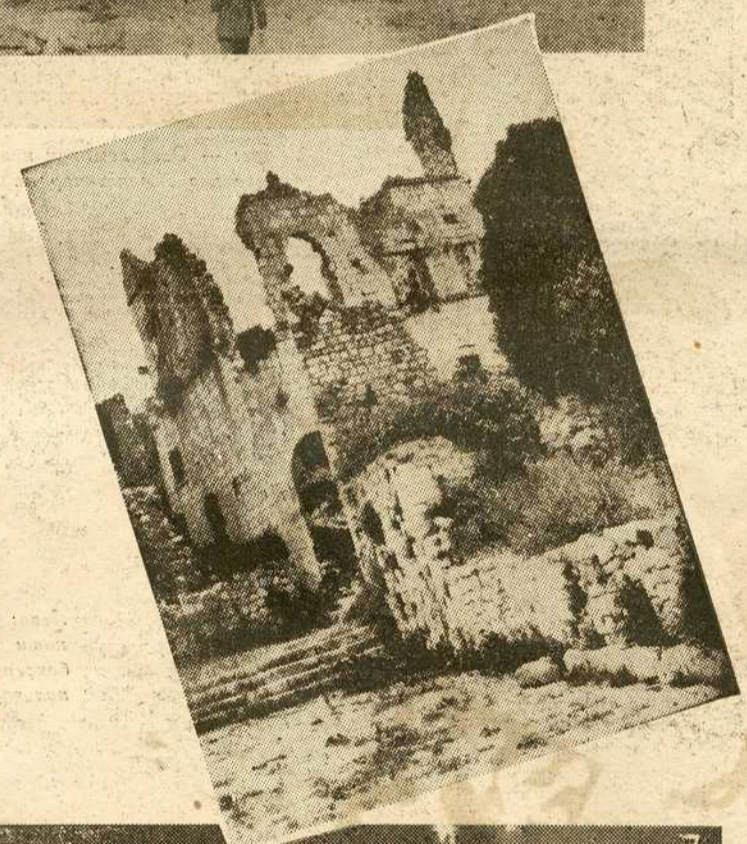
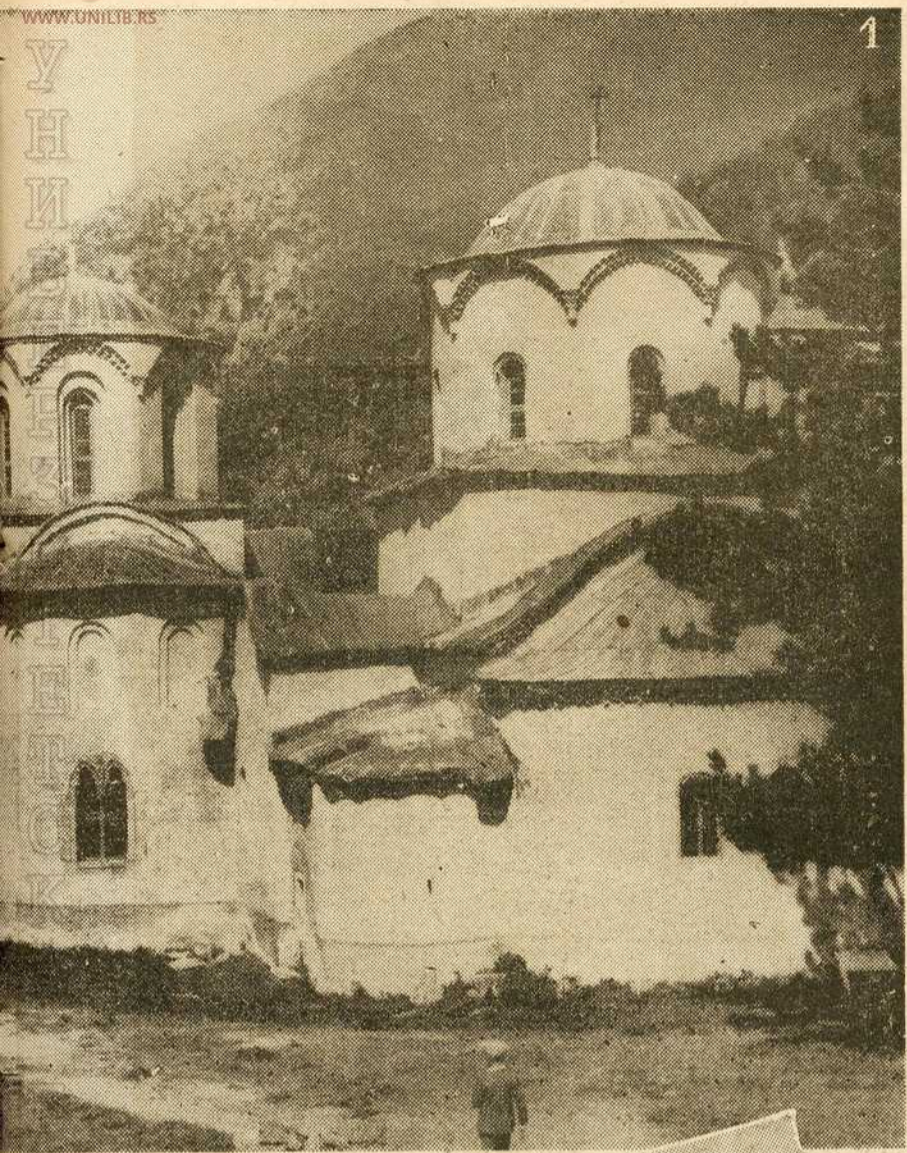
ра

Т
Е
К

Т
Е
К

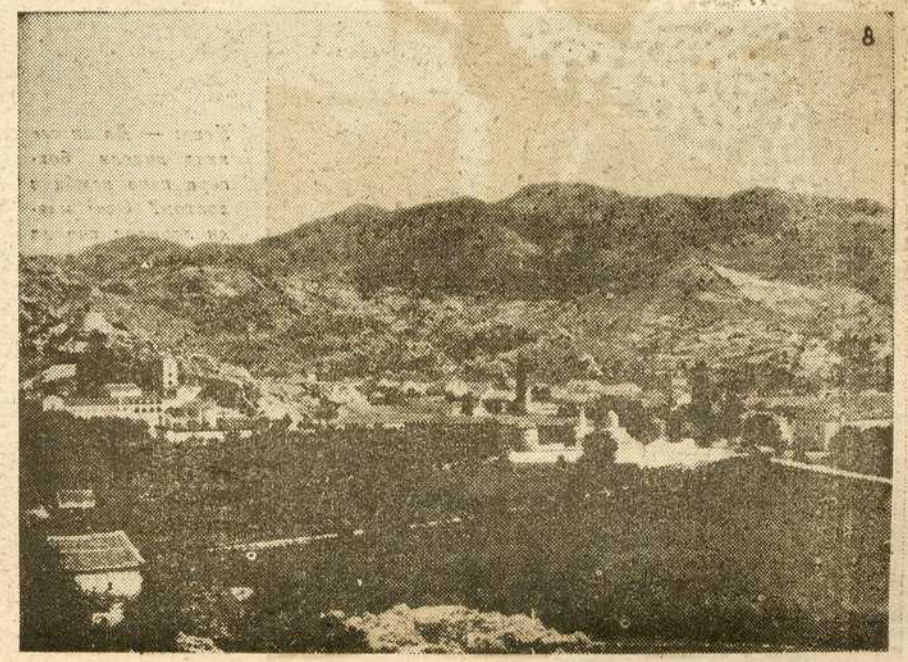
Т
Е
К

Т
Е
К

- 1 — Столетна црква Пешке патријаршије, света жижа православља и српства.
- 2 — Поглед на Ловћен са Иванових Корита.
- 3 — Незаборавап је поглед на Боку Которску са ловћенских кршева.
- 4 — Васојевићки Комови су свакако најживописнији предео Црне Горе.
- 5 — Један део рушевина историски тако значајног Старог Бара.
- 6 — У манастиру Ободу штампана је 1493 прва српска књига, чувени „Осмогласник“. Први наш штампар био је монах Макарије.
- 7 — Црногорке и Црногорци у романтичној Руговској клисури.
- 8 — Поглед на Цетиње. Са свим десно на слици види се некадашњи краљевски дворач

(Снимци: А. Симић 7, Б. Ф. А. 1)

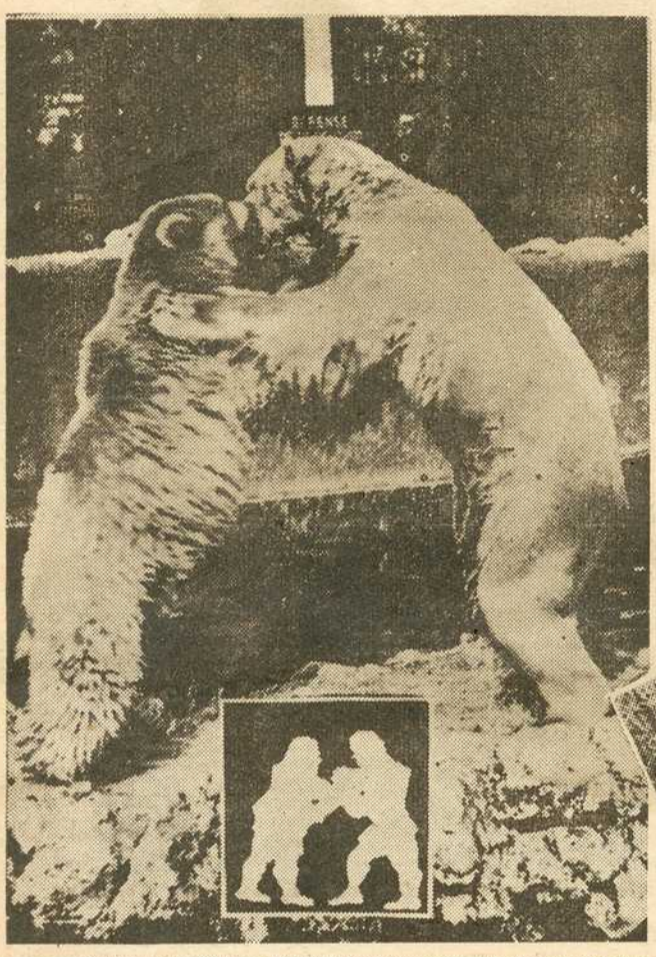

Животиње Као Спортисти

Спорт је игра у ширем смислу. У ужем смислу то је вежбање мишића и способности. Све животиње, нарочито младе, воле да се играју. Сетите се само мачића који толико љупко играју. Како само гоне „лоуту“, клупче коња или хватају перо! То се они играју, али истовремено јачају своје мишиће и способности. И старе животиње потстрекавају у тој игри своје младе. Но да ли животиње свесно упражњавају који спорт? По нашим сликама судећи могли бисмо рећи да међу животињама има правих спортиста од којих су људи научили познате спортеке вештине.

(Описци: Б. Ф. А.)

Лево: — Као прави рвачи бели медведи вежбају разне „грифове“

Лево: — Да ли сте икад видели боксера како вежба с лоптом? Овај млади леопард као да га на длану имитира.

Горе: — Овај лењивац изводи исте покрете као гимнастичар на вратилу.

Лево: — Обесни коњи скачу као боксери у једној напетој рунди.

Лево: — Мајмуни су најбољи гимнастичари и спортисти. Сатима их можете са задовољством посматрати. Ово овде је нешто слично „смени“ у штафети.

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Капљица

Капљица се родила у белом облацима. Била је мала, много мала и чиста као кристал. Неколико дана летела је по плавим висинама. Често је посматрала живот на земљи. Кад би угледала реке, мора и језера, нека чудна милина треперила би јој у срцу. И певала је:

О, мора да је леп живот тај. Живети тамо — та то је рај. Мојој ће ерени блискути сјај кад будем пала ја у тај крај.

Тако је певала она и мислила на земљу. А једнога дана, када је цело небо било покривено облацима, почеле су неке другарице, које су биле веће од ње, да слећу ка земљи. Она их је молила да и њу повећу, али

других већа. Хеј-хај! Живот — то је срећа!...

Видела је прво вијугави поток. Он је јурио низ брег, пролази кроз једну шуму и затим милио равницом. Поток је био бистар и леп, шума кроз коју је поток пролазила била је мирисна и пуна птица, али капљица је летела даље. Није поток за њу. Она хита мору. Море је дове!

Ускоро се поток уливао у једну реку. У почетку река је била мала, али што је напливала летела низ воду, она је била све већа и већа. Код неког великог града она се уливала у још већу реку. Град је био леп, имао много високих кућа и безброј вртова, а ноћу је блистао у светлости сијалица, па ипак је капљица летела даље. Море,

оне нису хтеле ни да чују. „Ти си још мала“ — говориле су: „Ускоро, када порастеш, и ти ћеш слетети“.

Она то није слушала и, када то нико није приметио, затворила је очи и скочила. Лет по висини био јој је пријатан и наједном је храбро погледала на све стране: „Ура!“ — викнула је и запевала:

По висини дивној летим, бирам место где да слетим. — Ала имам да узивам! По мору ћу да запливам, с валовима да се тузим; зато сада мору журим! Кад ме виде мора плава, то ће бити радост права, радост од свих

само море. На свом путу ка мору видела је хиљаде чуда, много занимљивих ствари и пуно пријатних предела, али све то ништа није значило за њу.

И где, када је у даљини опазила огромну, бескрајну пучину плавога мора, почела је да дрхти од узбуђења. Оно што је толико желела, море о коме је стално мислила, ето сада је под њом. А и била је уморна. Тешко је дисала, тако да су јој се једва чуле речи:

Велико, плаво море, и ви немирни вали, знам да сте дуго и дуго тражили мене, звали. И ево сад сам дошла. Пучина моја мила, прими малену капљу под твоја дивна крила...

И тек што је то изговорила, срушила се у море. Јадница, како је пала, тако је и умрла.

На леду

Јоле и Коле топиљали су се с мамом по дебелом леду на бару. Али лед није био свуда подједнако дебео и Јоле је одједном наишао на рупу у леду. Прва му је понисао била да су кроз ту рупу пропали Коле и мама! Да ли су ово двоје пропали кроз лед, или се само сакрили да би улашчили Јолета. Пре него што дате одговор загледајте слику пажљиво са свих страна!

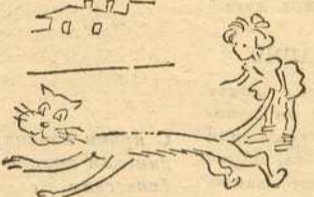
Нестала је у пространој води, тамо где су и хиљаде њених већих другарица нестале. Па ипак — нешто је било од ње: достала је један мали, мали део великога мора...

М. ВАСКИН

Сека и Мацан

Трчи мапан улицом Љут је као рис. А знате ли зашто? Зато што му сека Рекла јутрос „лисе“.

Пошло је млеко На се сад још бури. А сад као лудац По улици јури.

Али шта ће рећи мами Наша сека Лена. Кад је мама упита: „Где је толико млека“.

А сека ће рећи: „Пошла је мама. Не лажем те Богам! Тако ми пајана.“

ЛЕПОСАВА ТОДОРОВИЋ

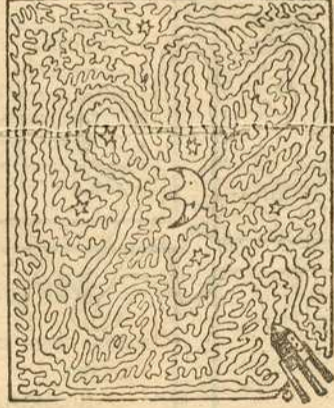
ученица II раз. гимназије

Биоскоп код куће

Ако имате мало добре воље моћи ћете лако да добијете на зиду слику ове чудновате зверке. Ако budete уз то умели да мичете прстима, видећете како ће зверка оживети.

Пут на Месец

Са земље је бачена ракета на месец. Све је израчунато да ракета може да стигне, само ако пође одмах правим путем. Којим путем ракета треба да пође да би ипак стигла до месеца. Хајде, размислите! Одговор је тако лак да вам га и не дајемо.

Лисац, вујо и ловац

Ископао лисац себи згодну јаму. Натрпао на њу грање, направит сламу. Удесио тако да види и чује сваког, ко се за лов јами приближује. А баш близу јаме водио је пут, којим пролазише ловац ко рис љут. И кад год би ловац нагазио пут, скривао се нешто та лукава звер, да га не навуши ни најбољи кер.

Чим би ловац прошао и његови хрти и опасност јака од хајке и смрти, лисац би из јаме помолио нос и у село трчо к'о на крушке ос. А кад би стигао некоем у дом, правно би русвај и живине слом. Тако пролазили старом лисцу дани, обилни у миду и у доброј храни.

Једно јутро рано на његова врата зачуше се звани од тешкога бата. А кад лисац вирну, да види ко лупа, а пред њега сусед, млади куријак ступа и завија громко:

— Хеј, суседе лисце! У главу ми дошла једна добра мис'о. Дошао сам к теби, да ми унут дадем: како себи храну приправити знадеш, и да ми испричаш све начин не поне како се најслађи залогаци лове. Видим: угроби си, значи живиш славно. За живот не ствечиш, а то ти је главно.

— Мој суседе, вујо, да ти речем право, ма како изгледао мучим се к'о баво. Јест, помало ловим, ал' за живот стремим. Једва чувам главу преварам леним. Има једна напаст што све зверке гони, те се свака од тог к'о од врага клоњи. Сву мудрост тропиномо колко ко може само да спасемо своје јадне коже. А сва та опрзност често слабо вреди. Та опак хала никога не штеди.

Насмеја се куријак: — Ниш, страњини лисце! Ја бих на ту халу без страха кидиско. Само да је видим, био би јој крај. Часу реч ти дајем, не шалим се ани!

— Ама мани, вујо! То је чудна звер, има страњну снагу, још страњнији смер. Скида сваком кожу, пролазе за новац. Ту пролази често, и зове се ловац. Не иди му ближе, је л' ти живот драг. И твоју ће кожу да однесе враг!

— Ха-ха-ха-ха! Лисце, плашљивчино стара, ти си кукавица, којој нема пара. Покажи ми ловца, па брину не волд. Ја сам куријак, личче, бој ми с јаким год!

— Е па добро, вујо, кад те копка прв, да ти ловац пусти твоју вреду крв, а ти дођи сутра кад заруди зора, Мислим да ће бити за твој медап ова.

— У реду је, лисце! Биће како желниш. Сутра ћеш у зору да се развеселиш, кад угледаш ловца како, усред мук, даје Богу душу у чељусту вука.

— Радujem се јаво, ако тако буде. Их, ала ће друге зверке да се чуде! — Видећеш већ, лисце — рече вук и оде.

— Гле како ми само хвалисава год — шашну лисац тихо и у јаму штуче и пажљиво напрат на отвор навуче. Сутрадан, у зору, лисац зачу хук. Над његову јаму надвео се вук, па му вице оштро: — Чмавања је доста! Устај, да дочекаш суседа и госта! На овакав позив лисац брзо скочи, проври из јаме, и протрља очи, протече се лењо, па са смешком рече: — Кад већ немаш, вујо, од тог ништа прече, покашуј ти ловца нек ти рвн поткрепе и нека те добро по кожи почеш!

— Место што ми причаш ко плашљива баба, врши своју дужност! Не дангуби цаба! Покажи ми ловца, јако ми се хита. Ако се скањујеш, на здравље ти хита! Тако куријак рече и зубима шклоцују. То лисца веома неугодно бошну.

— Добро, добро, вујо, поћи овог часа — рече лисац — крену и стаде да каса. Вук све повел њега. И сред једног кута сакривше се оба у близини пута.

А средином пута лако, као маче, с кивгама у руци ташкало је баче.

— Је ли оно ловац? — вук запита бесно и очима севну и лево и десно.

— Лакше, прика вуче, одвише не хити. То још није ловац, ал' ће некад бити — рече лисац тихо, по се земљи саже, и погледа баче што је мого блаже.

Није место прошло, вук на путу виде: са бременим грања један старан иле.

— Је ли оно ловац? вук запита тшце.

— То је био ловац, ал' сад није више — одговори лисац, па се враќи смешко, док се вук, нестрљив, иза уха чешико.

Напоследку друмом, вуном снагом мушкетом, појави се ловац са ножем и пушком. Чим га лисац смотри, шапом вука таче, шашну: — Ево ловца! Спремај му кола-

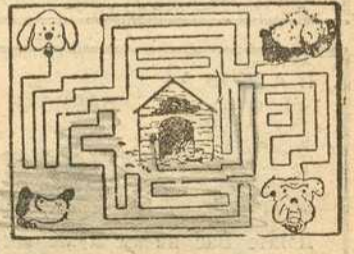
че! Сам ловци са њим ову игру скупу, а ја, драги вујо, побегох у рупу. Чим то лисац шашну, безобзирне стругну и, што брже може, на дно рупе пшугну.

Не потрајао дуго пуцањ шумом јекну. Куријак, сав у крви, у вуку стремкну.

— Шта је, први вујо? — пита лисац сваком.

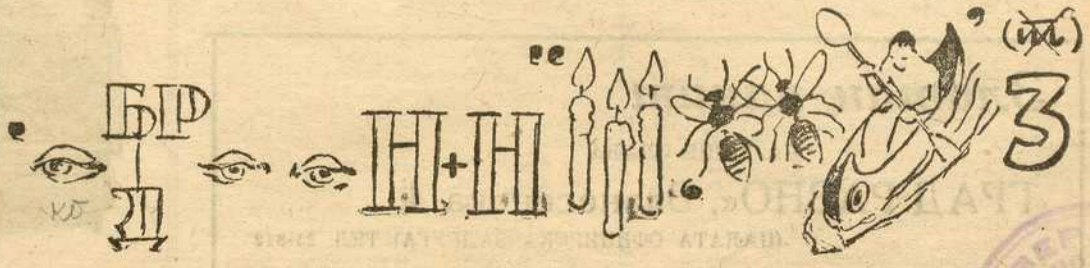
— Вути, нигде нема мојих тешких мук! Кад сам ловци пошо, он цев скиде с леђа, принесе је оку, баш до самих већа, па некаким огњем кроз њу на ме дупну. Јато вредих гранич око мене суку, Кад на њега скочих, да му скршним реба, он извуче неку пашну од среба, па не њом измери дванута по глави. Где ме год дотаче, свуд ме раскрива. Од тога ми скоро искочиле очи. Ко са таквом халом може да се бочи? Лепо си ми јуче говорио, лисце, послушно те ивсам, па сам награсо. Назлазим у свему да је тако право: ко не слуша мудрог, тог однесе баво. А-а

Четири кучета

Имате једну пасив кућину и четири кучета. Једно од њих безапо је за кућину. Које?

РЕБУС

Универзитетска Библиотека

Награђени романијер

(Снимак: Приватна својина)

На последњем књижевном конкурс у „Српског народа“ награду Министра просвете (од 20.000 динара) добио је за свој роман „Два живота“ познати српски новинар и књижевник г. Војин Пуљевић чији су многобројни новинарски и публицистички радови већ дуги низ година познати српској читалачкој публици.

О свету И СВАЧЕМУ НАЈПРОЈДРЉИВИЈА РИБА

У реци Парагвај у Јужној Америци живи риба „паранха“, чувена по својој пројдрљивости. Иако није никада дужа од пола метра, она напада на сва жива створења у води. Тешко некоме купацу или животињи која би загазила у воду и нашла се међу тим рибама. Врло брзо би остао само оглодан костур.

Занимљиво је да се те рибе и између себе пројдиру. У једном акваријуму посматрана је међусобна борба неколико паранха. Најмању од њих остале су изјеле тако, да је остала само глава.

или се та и даље дивље борјла и ујодала. Да би јој прекратили муке, извадили су је машицама из воде. Она је гризла тада и челик машица, па је тек загњурена у шпиритус престала да даје знаке живота.

НАЈФАНТАСТИЧНИЈА ЗАРАДА

Увоз страних производа био је некада увек у рукама малог броја трговачких кућа. Због тога су ти трговци постизали баснословне зараде. Али највећи добитак, постигнут у трговини робом, имали су несумњиво шеснаесторица Магеланових пратилаца, који су се 6 септембра 1522 искрцали у Шпанији. Довели су преко сто хиљада дуката за зачине, за које су на Молуцима платили свега 213 дуката! Добитак им је износио око 50.000 процената.

ЉУДИ НЕДОСТОЈНИ КРЕДИТА

Године 1784 издао је пруски касациони суд ово саопштење: „Овим се грађанство поново упозорава да не посуђује ни новаца ни робе и да не даје кредита оним особама, које су заносиле код опере или комедије. Они, вели се даље у тој наредби, могу бити сигурни да ће изгубити своја потраживања, јер ниједан суд неће примити тужбе због потраживања таквог дуга.“

НЕВЕРОВАТНО, АЛИ ТАЧНО

Ако бисмо на нашу земљину лопту набили један обруч, онда би он износио тачно 40.000 километара, или 40.000.000 метара. Ако бисмо тај обруч продужили само за један метар, дакле, само за четрдесет-милионити део, онда би размак између њега и земље био знатно већи, него што би могли помислити без рачунања. Наш „здрави људски разум“ рекао би чак, да је тај размак веома незнатан и да вероватно износи најмањи део једног милиметра. Међутим, тај размак износи ништа мање него 16 сантиметара, како су то тачно израчунали математичари.

ФОТО АПАРАТЕ

Допледе, сервисе, тепихе и све боље ствари највише плаћа позната радња

»ХУМ«

Балканска 13 испод Кафане „Србија“. — Телефон 25-370.

38776, 2-4

С првим хладнијим зимским данима по банатским селима појавиле су се и „опаклије“.

(Снимак: А. Симић)

Златан накит стари и нови купујем

Дијаманте крувице, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прстење, миноруше, брошеве, бразлетне, ланце, сатове златне, сребрне и металне, само исправне и од бољих познатих марака; старо злато општењено, излизано, колумљено и горело. Стари сребрни новац. Еспајт и остале исправне предмете од сребра, кристал и порцеланске, боље сервисе купује и највише плаћа позната и дугогодишња фирма „ВРАЧАР“. Све горе поменуте предмете пропењује стручно и бесплатно

»Врачар« — Власник Миливоје М. Митровић

Београд, Папипупска ул. бр. 6, продужење Душанове улице, код Бајоновог пиваре, Дорћолска кванташка пијаца, тел. 28-706.

38784, 1-1

Златан накит, персиске

И ОСТАЛЕ ТЕПИХЕ, КРИСТАЛ, ПОРЦУЛАН И БОЉЕ АНТИЧКЕ СТВАРИ КУПУЈЕ И НАЈБОЉЕ ПЛАЋА

»СТОБИ«

УГАО КРАЉА МИЛАНА, УЛАЗ ИЗ РЕСАВСКЕ 34. ТЕЛЕФОН 27-961. — НА ПОЗИВ ДОЛАЗИМО КУЋИ.

33780, 1-4

ПАЖЊА!

ПАРИСКИ УМЕТНИЧКИ ШТОПЕРАЈ

Стеван Мишковић

ЦАРИЦЕ МИЛИЦЕ 9/II

Пошто Вас нисам дуже времена опомињао, то Вас, поштоване господе, позивам да извршите преглед Ваше и Ваших укућана гардеробе. Све тканине, нагрижене од мољаца и изгорене цигаретом, могу се оправити у салону за уметничко кришење тканина.

СТЕВАН МИШКОВИЋ, Царице Милице бр. 9/II. Радња је пресељена из Вука Караџића бр. 4.

38786, 1-1

Златан накит

НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ГРАД РАВНО«, Вазнесенска 4

(ПАЛАТА ОФИЦИРСКА ЗАДРУГА) ТЕЛ 21-312

38782, 1-2

Сотир Чомић

ДЕНТИСТ

Извештавам да сам се инсталирао у УРОША ПРЕДИЋА 19/партер (Палмотићева) испод екуипитине, где ћу продужити своју зубарску праксу. Мој 30-годишњи рад увериће вас у моје способности. Цене умерене. Неглед бесплатан. Ординирам од 8-12 и 3-6 сеп недеље. Тел. 29-500.

38778, 1-2

Играчке

доброј деци купује тата и мама у радњи

ВОЈИСЛАВА СИМИЋА

Краља Александра 279 преко пута Гајине кафане.

Трговци! Поједине играчке дајемо са одобреним ценама.

38785, 1-1

Из ПОЗАЈМНЕ БИБЛИОТЕКЕ „МАТЕЈА ПЕНАДОВИЋ“ БЕОГРАДСКА 31
29-817

38781, 1-1

Златне зубе, брилијанте и све врсте злата и златног накита

Ако већ продајете или купујете, у Вашем интересу је да то учините преко стручне фирме „ВЕЛЕС“. Сваки рад вршимо без конкуренције по дневној цени. Злато и накит купујемо и од свих препродавача. Фирма

„ВЕЛЕС“, Пашићева бр. 25, II спрат — Телефон 30-556 Рад сваког дана од 8 до 19 часова.

Запамтите адресу у Вашем је интересу.

Власник БОРА ЦВЕТКОВИЋ

38783, 1-2

Успех наше оперске певачице Вукице Илић

ГБА ИЛИЋ ПОТПИСАЛА ЈЕ СВИХ ДАНА АНГАЖМАН ЗА ПРАШКУ ОПЕРУ

Беч, крајем новембра 1943

Пре 8 година за премијеру Моцартове „Отимце из Сераја“ на платинама београдског Народног позоришта и у дневним листовима појавило се први пут име младе оперске певачице Вукице Илић, која је у улози Блонде те вечери дебитовала пред београдском публиком и јавношћу. Резултат је био „пријатно изненађење и откровење једног младог домаћег талента“ како се изразила тадашња позоришна критика. Нарочито је било подучено да „поред изванредно лепог гласа ова млада певачица располаже изразаивим драмским талентом широких концепција и здравог драмског инстинкта“. Не мање било је признање људи из позоришта (чланови оперског оркестра под диригентском палицом г. Стевана Христића, искреним аплаузом подражали су на првој оркестралној преби појаву нове певачице) као и признање само позоришне публике, топло и од срца...

После овог успеха Вукица Илић наставља своју каријеру као стална чланица Београдске опере, у лирско-субретском фаху. Она тумачи све важније роле свога фаха и свежином свога гласа и виталношћу, као и jakim уметничким осећајем сцене и типова, остварује оперске улоге живо и рељефно. Луцијета у „Четири грубијана“, Софија у „Верте-

ру“, Оскар у „Балу под маскама“, Миријета у „Босмина“ и друго, потврђују пред београдским уметничким светом њен несумњиви талент и уметнички развој. Нарочито је запажен њен велики смисао и разумевање за Моцартову музику и стил, што показује изванредно ушела прецизија певања Керубина у „Фигаројој женидби“, кога је она прва представила на сцени Београдске опере и са великим успехом певала све до пред свој полазак из Београда.

Међутим, стручно и објективно уво познанаца музике могло је још много раније да осети да се животном дрљашћу Вукице Илић сазревавају и њене певачке способности и да њен широки металак тон са звучним средњим регистром и блиставим висинама, показује тенденцију на тежем лирском фаху. Могло се осетити да би њен глас великих размера био још целисходније искористиан у широким распеваним мелодијама које захтевају пуноћу и продорност тона. Међутим, како изгледа, Вукица Илић није наишла на разумевање код познатих. И тихо, скоро нечујно, она је пре пола године напустила Београд и Београдску оперу и повучена уметничком тежњом за радом отиснула се у широки свет...

По свом доласку у Беч Вукица Илић марљиво ради и користи најпознатије бечке педагоге да употпуни што више

Паша оперска певачица Госпођа Вукица Илић, која сада с великим успехом пева у Прагу срдечно поздравља читаоце „Кола“.

(Слика: Приватна својина)

своје певачко знање, као и знање немачког језика. Њен полугодишњи боравак у Бечу протиче у неометаном раду. Истовремено прави многа познанства међу бечким уметничким светом, што је доводи у везу са познатом позоришном и филмском агенцијом „Штарка“. Шеф фирме г. Штарка одушевљен њеним певачким квалитетима препоручује је одмах за Прашку оперу. Долази до аудиције у Бечу којој лично присуствује интendant Прашке опере г. Хартман, један од најбољих данашњих редитеља и оперских стручњака у Немачкој. После отпеване арије „Бетерфлај“ и Мими из „Бомина“ поздравили смо Вукицу Илић као првог лирског сопрана Прашке опере. Уговор је одмах склопљен и потписан.

Упитали смо г. Штарку за нове изгледе наше земљацине.

— Могу да Вам кажем, — рекао је г. Штарка, да је г. Хартман веома задовољан певачким квалитетима г-ђе Илић, а то значи већ много. Г-ђа Илић су поверене насловне улоге у операма „Бетерфлај“, „Манион“ и „Историја о лепој Хамерл“ од Кауфмана, као и Мими у „Бомина“ и Неда у „Пајацима“. Уосталом склопити уговор са једном опером која је стила бечке Државне опере и радити под руководством г. Хартмана, даје најлепше изгледе за сваког уметника.

Уочи поласка у Праг посетио сам Вукицу Илић и замолио је да као београђанка да изјаву за београдску позоришну публику и читаоце „Кола“.

„Срећна сам, — рекла је г-ђа Илић, да ми се пружи овако ретка прилика да уметнички напредујем и нешто постигнем. Трудићу се свим својим способностима да се што више користим огромним искуством и стваралаштвом мога новог Управника и осталих оперских стручњака, да бих и сама могла доцније да користим своје Београду, Јер Београд, ах, шта могу да Вам кажем, — наставила је после кратке паузе г-ђа Илић, док су јој сузе заблестале у очима, — Београд је моје родно место, волим га и, верујте, вратићу се... мораћу једном да се вратим. Зато ми поздравите мој Београд, моју публику и читаоце „Кола“ искрено и из свег срца, које ће увек њима припадати“ — завршила је наша уметница.

К. М. З.

Звомер Трифуновић-Ахимовић

Велики шаховски меџдан, јединствен у својој врсти код нас, завршио се. У двомечу који је трајао тачно петнаест дана победио је жилавији и сталоженији др Трифуновић. Ненадмашни мајстор позиционе игре победио је темпераментног и борбеног мајстора Ахимовића. Да се спортисти изразито победила је боља кандидија.

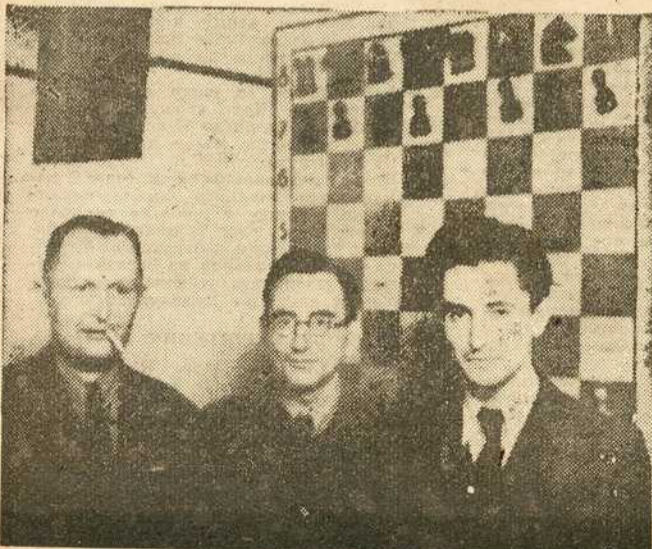
Било је веома занимљиво и — поучно — посматрати оба наша мајстора. Пре свега, то је био први случај код нас да по завршетку једног заморног турнира два мајстора наставе међусобни обрачуна. Ахимовић је позвао победника Трифуновића на меч који ће имати да едлучи о томе да ли ће сачувати титулу првака земље или ће је уступити њему. Овакве значајне борбе код нас није још било. Али, много је занимљивије било присуствовати свакодневном обрачуна. Биле су то лепе партије и оштре борбе, такорећи без предаха. И све до последњег кола се још није знало ко ће победити.

Трифуновић и Ахимовић представљају два света, два начина игре, два схватања и разуме се, два опречна темперамента. Трифуновић је миран, влада прибран, првокласни теоретичар и искусан мајстор позиционе игре. Ахимовић је борбен, игра офанзивно и веома раде жртвује фигуре. Његова је игра интуитивна. Свакако један од најдаровитијих наших играча. Трифуновић је више научник, теоретичар, али теоретичар који уме да своје знање практично, у игри, примењује. И да побеђује. Ахимовић, пошто је пре петнаестак година брљирао одједино је престао да се појављује по турнирима, да би се исто толико изненадно „повампирио“, да би почео с тим да је прво на прошлом турниру Трифуновићу ишчукао реми и да би на утакмици, о којој сада говоримо, приредио најнепријатније изненађење. Почео је тим што је тучао Трифуновића што се овом већ годинама није догодило. Борба се настављала наизменичном срећом да би се најзад завршила са 8 и по према 6 и по. Најлепша партија била је претпоследња у којој је такође победио Ахимовић. Али, то није било доста. Трифуновић је успео да победи са два бода разлике и да тиме сачува титулу. И доказе да је димас наш најбољи мајстор. Најсвежији и у најбољој форми. Продори Ахимовића докази су и воље и даровитости, докази да би могао да постане са више рада и теориског знања заиста велики мајстор. Засада је — „баук“.

И физички, а то и у шаху као иначе у свему животу игра улогу, разлика је франпантна. Трифуновић је витак и увек масејан. Не пуши. Ахимовић је крупан и снажан. Услед јаког притиска дрвен у лицу и што се партија даље продужава све првенији. И непрекидно пуши. Тамани цигарете. И ето тако су били супротстављени типични градитељ игре и најборбенији шахиста у једном двонедељном мечу који је у сваком погледу био један од најлепших наших културних доживљаја. Б. Т.

После завршеног двобоја: Синиша Ахимовић (лево), Озрен Недељковић, судија меча (у средини) и др Петар Трифуновић (десно).

(Слика: А. Симић)

Гарови гине сигарил!

Добро је да познајемо ПИРАМИДОН и да се у ово средство моњемо поуздати!

Pyramidon
таблете

ПРОТИВ БОЛОВА

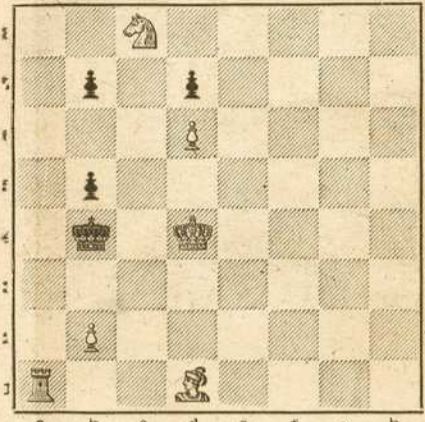
Оглас рег. С. Бр. 19.999 од 6-X-1942

Добија се у свакој апотеци

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 102

Предраг Николић (Београд)

Бели вуче и даје прво мат у три потеза.

Решење проблема број 101 (Квара Ледерлеа): 1) De8—g8!

ИНДИСКА ОДБРАНА КРАЉИЧИНОГ ГАМБИТА

(Тринаеста партија меча, играна 30 новембра 1943)

Бели: С. Анимиовић. — Црни: др П. Трифуновић.

- 1) d2—d4, Sg8—f6; 2) Sg1—f3, d7—d5; 3) c2—c4, e7—e6; 4) Lc1—g5, Lf3—b4+; 5) Sb1—c3, d5:c4; 6) e2—e4, c7—c5; 7) e4—e5, c5:d4; 8) Dd1—a4+, e3—c6; 9) 0—0—0, Dd8—a5; 10) e5: f6, Lb4:c3; 11) f6:g7, Th8—g8; 12) Da4:c4, e6—e5!; 13) b2:c3, Lc8—e6; 14) Dc4—d3?, d4:c3; 15) Td1—e1, Da5—a3+; 16) Kc1—d1, Tg8:g7; 17) Lg5—h4 Tg7—g4; 18) Lh4—f6, Da3:a2; 19) Tel:e5, Sc6:e5; 20) Sf3:e5, c3—c2+; 21) Kd1—d2, c2—c1D+; 22) Kd2:c1, Ta8—c8+; 23) Kc1—d1, Le6—b3+; 24) Kd1—e1, Tc8—c1+. Бели прелаје пошто не може да брани мат.

Размислите мало!

У ПОСЛАСТИЧАРНИЦИ

Хоћете ли да видите да ли имате добро око? Лепо, загледајте ову слику пажљиво, затим је покрите шаком, па онда брзо одговорите на ова питања:

- 1) Колико лица има у посластичарници?
- 2) Да ли које лице има браду?
- 3) Да ли продавачица има машну у коси?
- 4) Колико електричних лампи има у посластичарници?
- 5) Да ли у посластичарници има више мушких или женских лица?

Пошто ћете лако моћи и сами да проверите своје одговоре, нећемо вам дати уобичајеног решења.

Можете ли се сетити?

ЧИЈИ СУ ОВО СТИХОВИ?

ПРИЧА

Сећам се само да је била лењина и танка, и да јој је коса била топла, као црна свила

у недрима голим. И да је у нама пре ујанка замирисо багрем бео.

Случајно се сетих невесе, јер волим: да склопим очи и ћутим.

Кад багрем догодине замириса, ко зна где ћу бити. У тишини слутим да јој се имена не могу сетити никад више.

Да ли знате чији су ови толико лепа стихови? Као што видите овог пута наш сарадник уопште није написао име песника. Можете ли да поправите његову омашку. Ако не будете могли погледајте одговор који вам дајемо одмах доле.

(именица) — Црн молић овишних кушак је (Опу) —

КОЈА ЈЕ ОВО ЖИВОТИЊА?

Животиња чији вам пртеж дајемо може да буде тешка до две хиљаде килограма. Дугачка је преко три метра, а висока око 1,70 метар. Ноге има изванредно незграпне, доста кратке и на њима има по три прста заштићена копитама. Тврда, дебела и орожнана кожа скоро је гола и подељена у плочице. Ове су плоче око врата, на ногама, раменима и куковима спојене меком и танком кожом.

Ова животиња се храни биљкама и једје траву и граниче. Радо једе и корење. За прихватање хране служи прстасто продужена горња усна. Не подноси врућину. Због тога у то доба спава негде у хладу или се одмара под густим крупама великог дрвећа. Спава дуго и дубоким сном, а при томе јако хрче. Радо се ваља по води и блату.

Опака је и дивљачна. Када се раздражи хоће да нападне и на човека, и тада употребљава за напад и одбрану свој страшни рог.

Живи у неким крајевима Индије који су благовити и богати водом.

Наравно, верујемо да сте одмах, чим сте видели слику, погодили како се зове ова животиња?

(доброош изјавици)

Који је одговор тачан?

- 1 — Плутолизам је: болест верска теорија геолошка теорија политичка теорија
- 2 — Истамбул су основали: Феничани Римљани Грци Татари
- 3 — Богобој Атанаковић био је чувен и као: инжењер лекар проповедник адвокат
- 4 — Долина Смрти налази се у: Тибету Калифорнији Мароку Аргентини

Тачни одговори: 1) Плутолизам је геолошка теорија по којој се стварање камења, па и свих геолошких појава, не приписује само делују воде, него и утицају земљине унутрашњости, која се још није охладила. Насупрот овој геолошкој теорији стоје неплутолизисти, који тврде да су сви чврсти саставни делови Земље настали једино под утицајем воде или уз њену помоћ.

2) Данашњи Истамбул, или Цариград, који се најпре звао Византион или Визант, основали су Грци и то око 660 година пре Христа. Овај град одиграо је једну од најзначајнијих улога од свих грчких колонија. Испрва је био важан само као трговачко и полупривредно место, али је увекор постао много важнији због свог јединственог положаја. У току своје историје Визант је двадесет пута био опседан, осам пута освојен и два пута разорен.

3) Богобој Атанаковић био је познат не само као књижевник, већ и као одличан адвокат. Познат је по томе био чак и у иностранству. Због држања на ве-

ликај мајској народној скупштини 1848 године у Сремским Карловцима, морао је да пређе у Беч. Затим је отишао у Париз и пропутовао Француску, Италију, Немачку, Енглеску и Швајцарску. Свуда је као одличан правник био радо виђен и цењен. Дојачије се вратио у Вају где је и умро у тридесет и другој години живота.

4) Долина Смрти налази се у Калифорнији и сматра се као најтоплији крај на свету. Широка је 8, а дугачка 160 километара. Лежи 67 метара испод морске површине. Просечна температура је 18 степени Целзијусових, а летн 34. У лето 1913 измерена је у Долини Смрти температура од 56,6 степена што је до сада највећа измерена температура на земљи. Јбуди у томе крају не могу стално да се настане.

Дали знате?

ПИТАЊА

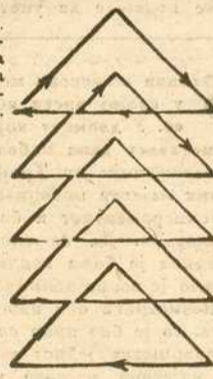
- 1 — Када је основана Народна банка?
- 2 — Колико је било у промету новца када је Народна банка отпочела рад?
- 3 — Колики је био акционарски капитал уплаћен почетком рада Народне банке?
- 4 — Колико је Народа банка морала имати покрива у металу за новчанице у оптицају?
- 5 — Кад је основано код нас друштво за спаљивање мртваца „Отав“?
- 6 — Чији је књижевни псеудоним Абуказем?
- 7 — Чему служе Осенолошки заводи?
- 8 — Какав је санаторијум на Озрену?
- 9 — Шта је ондиум?
- 10 — Колико година може да живи јабука?
- 11 — Против каквих болести се препоручује сок од јабука помешан с медом?

РЕШЕЊА

ИЗ 101-ОГ БРОЈА

Одговор на „У ЈЕДНОМ ПОТЕЗУ“

Као што видите, имамо само право када смо тврдили да је валатак задста лак. Требао је само размислити мало.

Одговор на „ЛОВ НА ПОГРЕШКЕ“

- 1 — Гост не седи на столицама. 2 — Новице су наопачки нартане. 3 — Гост има једну цигарету у устима, а другу држи у руци. 4 — Наочари нису правилно нартане. — Келнер има само један бок. 6 — Број који носи келнер погрешно је нартан. 7 — Једна кука на чинијелу наопачке је нартана. 8 — У пенељари стоје три шибице, али без кутлије. 9 — Натпао у вању наопачке је написан.

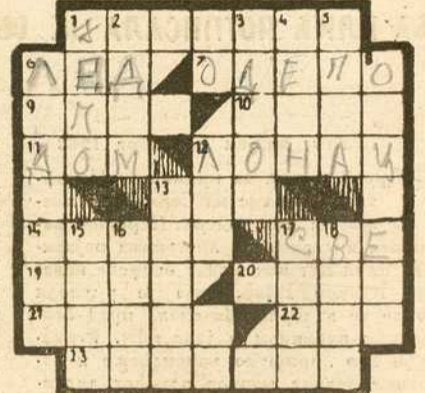
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Напа је земља рано ушла у фазу Набављачких залдрга. То је било седамдесетих година за време вада Светозара Марковића. Тада је основано прво такозвано Потрошачко друштво. Оно је било краткор века. Тек од 1900 Набављачке залдрге почеле су да хватају код нас корена, и то најпре по селима а допније и по градовима.
- 2 — У Римско доба Ниш се звао Нансуа. Област у којој се налазио Ниш, звала се за Римљана и пре њих Дарданија.
- 3 — Из римских написа, који су нађени у Нишу, знамо да је у почетку 3 века по Хр. ту била једна војничка ердела (или један депо коња), и да се на Нишани или на њеном ушћу налазила једна флотила.
- 4 — Златну монету од 20 франака (такозвани наполеон) увео је француски цар Наполеон I законом од 28 марта 1803. По члану 8 овог закона имало је да се 155 наполеона кује на 1 кг. злата од 900/100 финане.
- 5 — Дијаци су били писари царских повеља у епископ дворској канцеларији Радилу су под упрвом логотета.
- 6 — Дијакане је у свету, а и код нас био најбрже саобраћајно средство док

- 12 — Кад је основано прво београдско позорнице?
- 13 — Од када постоји опсерваторија у Београду?
- 14 — Шта су то Панонске легенде?
- 15 — Када је основан Пастеров завод у Нишу?
- 16 — Одакле је донет паун у Европу?
- 17 — Шта је перноспора и када се појавила код нас?
- 18 — Да ли има риба које могу да иду по суву?
- 19 — Шта је петрографија?
- 20 — Зашто деца воле колаче?

Укршћене речи

Хоризонтално: 1) Туберкулоза. 6) Смарнута вода. 7) Одећа. 9) Рибар. 10) Полет. 11) Кува. 12) Суд за воду. 13) Влато. 14) Водена биљка. 17) Свака ствар без извезта. 19) Чист ваздух. 20) Капача. 21) Шум потока. 22) Лична заменица. 23) Врста биљке. Вертикално: 1) Храна. 2) Варош и пристаниште у Холандији. 3) Савршенство коме човек тежи. 4) Град у Немачкој. 5) Оруђе за рад. 6) Врста пвећа. 8) Првено проклетство. 12) Коњски ход. 13) Запуштена рова. 15) Прилог. 16) Прив. заменица. 17) Роман од Е. Золе. 18) Крвни суд.

није било железнице. То су била велика поштанска кола на федерима, затворена платном, којима је путувао поштом са аманетном поштом и путницима. Запрега је била од три коња, два рудна и трећи са стране зван и „логор“.

7 — Познати глумци Пера Добриновић и Тоша Јовановић били су у младости; Добриновић је био шегрт у берберској радњи спага она а Јовановић калфа у истој радњи. Добриновић је 1886 био редитељ а допније и управитељ Српског народног позорница.

8 — Песме: Ти плавици, зоро красна и Одби се бисер грана, написао је Васа Живковић прота — песник рођен у Панчеву 31 јануара 1819.

9 — Бања Ковиљача се назива такођер и „Смрдан бања“.

10 — У кнежевини Монако сви грађани су ослобођени плаћања пореза.

11 — Кнежевину Монако основали су Феничани.

12 — У кошарници у Монте Карлу сваки сто за кошачке стоји под упрвом једног шефа, крупније-а, коме су додељени један помоћник и четри бапача кулике.

13 — Србуље су српски рукописни споменици из старе наше државе.

14 — Марин Држић — књижевник учио је неколико година у Сиени (Италија) и био је 1841. док је још био бак, ректор тамошњег универзитета (у то доба ректора су бирали професори и ваши заједно).

15 — За време владе кнеза Михајла Обреновића 1867. закључила је Србија свој први државни зајам у износу 200.000 дуката царских, тј. 2.350.000 лпн. у злату.

16 — Стеван Немања крштен је два пута. Рођен у Рибници, код Подгорице у оскудици православних свештеника крштен је по западном обреду. Кад му се отац вратио у Рашку Немања је поново крштен по православном обреду.

17 — За време турске владавине београдско хришћанско гробље било је између Варош капије и садашње пијаце на Зеленом венцу, а захватало је простор од садашње Бранкове и Југ Богданове улице па до средине данашње пијаце.

18 — 1882 изабрано је место за данашње београдско „Ново гробље“, а сахрањивање је отпочело 17 августа 1886.

19 — Стара црква Св. Марка на Ташмајдану подигнута је 1834 г.

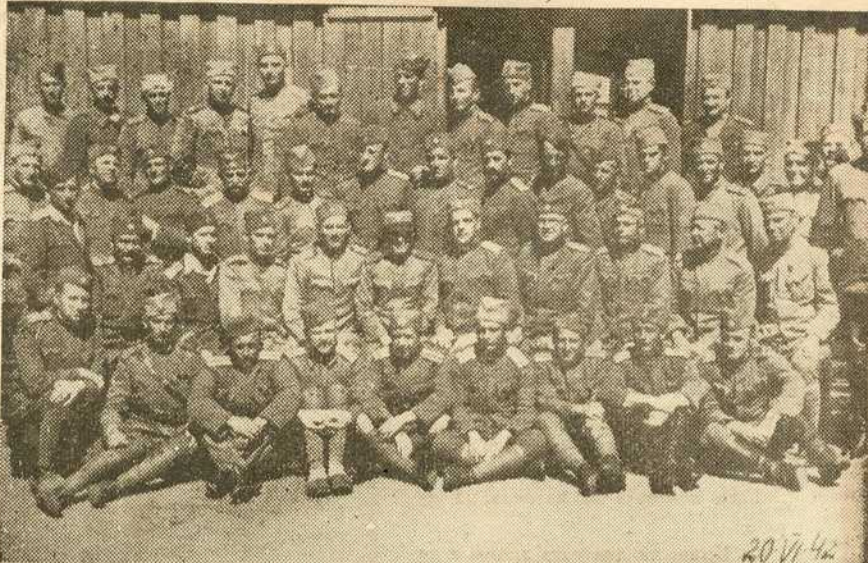
20 — Београђани настањени у селу Савамали око данашње главне железничке станице у којој су се после другог Милошевог устанка (1815), почели насељавати добољнице из Источне Србије и главног из Заглавка, били су први који су почели да насељавати данашњу Палилуду.

РЕШЕЊЕ УКРШЋЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Лутер. 5) Креда. 9) Усамљен. 10) Корен. 11) Умоли. 14) Ам. 15) Научи. 16) Он. 17) Пош. 19) Ума. 20) Роб. 21) Црн. 22) Кни. 25) Анс. 27) Петар. 29) Рабат. 31) Талас. 33) Ариаути. 34) Тоска. 35) Макар.

Вертикално: 1) Лакат. 2) Тур. 3) Есен. 4) Ганад. 5) Кљуца. 6) Ремн. 7) Ено. 8) Атина. 11) Оморика. 13) Ломница. 18) Поп. 19) Ура. 22) Карат. 23) Сетна. 24) Фатум. 26) Сисар. 27) Парк. 28) Рата. 30) Вас. 32) Лик.

Заробљеници

Група наших официра у Хамелбергу.

и Завидици

Веслачки клуб у заробљеништву

Лено: Чланови веслачког клуба „Београд“ у једном Офлагу. У средини г. Михајло Петровић-Обућина, председник клуба. (Снимци: приватна својина)

мелбергу, да одржи телесну кондицију. Путем предавања сви они који се занимају за ову врсту лепог спорта упознају се са његовим користима, а путем практичних вежби „на суву“ одржава се потребна телесна кондиција. И тако је заслугом Михајла Петровића-Обућине остварено и једно веома корисно удружење и свакако јединствено у својој врсти. Али, чланови се не баве само спортовима. Они су приредили и читав низ концерата. Чисти приходе намењен је набавци потребних справа и опреме као и помагању сиромашнијег света у Србији. Клуб је напшао и наплази на пуну подршку и код логорских власти.

М. ИВАНИЋ

Доле: Група српских официра — заробљеника.

Наши заробљеници, официри и војници, успели су још првих дана да пронађу ефикасне лекове против заробљеничке болести. На кратко време после доласка у поједине логоре они су једно за другим основали разна удружења: просветна, литерарна, музичка, позоришна и спортска. Водили су бригу о томе да се одржи дух, али да се тело не занемари. Изгледа мало парадоксално кад се каже да је међу првим клубовима који су основани у Офлагу XIII В, тада код Нириберга, био веслачки клуб „Београд“. На челу клуба налази се познати београдски спортски радник Михајло Петровић-Обућина. Успео је да окупи око себе већи број младих спортиста: веслача, међу којима има и неколико познатих имена, као што су Михајловић, Драги Георгијевић, Никола Вучо, Леда Николајевић, и многи други. Задатак је овог необичног веслачког клуба, рашире у Нирибергу, а сада у Ха-

Свакидашња песма

Поноћни лако куднуше минути и страже поћне бат чујем далеко... Звездана поћ мрзне, грчи се и ћути обвијена жутом месечино меко.

И цела „Барака“ покошена спава: уморне главе мислима на давно, сањају нежно своја неба плава, потоке и поља, своје село равно.

Само ја будан, усамљен и тужан мислим о свему... пролазности етега... Ја, роб срца свога, своје судбе сужањ већ давно лишен свога милог стеча.

У моме срцу све је увек празно, јер немам драге да ми срце греје једним топлим писмом: умилјато, мазно; као некад мати испод топле стреје.

Душа је моја увек болна, сама и сања, жуди, преклиње и моли гамо један осмех невиних усана непознате драге, која ме не воли...

Нашој заробљеној браћи

Одосте нам тамо, Далеко од свог краја родног. Далеко од мајке, оца — сестре, брата... Од српских брда и земљишта плодног.

Тамо далеко, у туђини и самоћи Пролази време, године, месеци... Својој кући кад ли ћете доћи? У загрљај својој водбини и деци.

Сада дому вашем радна снага трзба. А у пољу мушка песма — да се они... види... Када ћете доћи браћо наша драга? Желно вас чекамо здрави, живи — сви...

Пре но што нам празник дође Још кад вече почне да се хвата; Пред кандилом деда Бога моле. Жив да им се врати тата.

Шаљемо вам поздрав Наши драги, мили — „Будите нам здрави, чили... Као што сте увек били.“

Група српских заробљеника Сталага XI А.

Београд Петар С. Ђоковић

ВАСИЛИЈЕ СТАНКОВИЋ бр. 117.019, Сталаг XI А

КАЛЕНДАР

КОМО
ХУМОР

МОГА КОМШИЈЕ

НЕДЕЉА 5 ДЕЦЕМБАР.

Један наш сусед срео јутрос госињу комшију па га запитао:

— Је ли, море, Тошо, шта ти је рекла жена кад си се вратио кући тек у шест изјутра?

Госи комшија га погледа па му рече:

— Имаш ли два сата времена да ме слушаш?

— Е, толико, богами, немам!

— Онда не могу све да ти поновим...

ПОНЕДЕЉАК 6 ДЕЦЕМБАР.

Оном наше суседу што ником ништа не плаћа саопштио је јуче госи комшија:

— Вас је тражио неки човек који је рекао да је дошао да вам све коске поломи!

— А, шта сте му ви на то рекли?

— Да жалим веома што нисте код куће...

УТОРАК 7 ДЕЦЕМБАР.

Био госи комшија негде у народу прекјуче па кад се вратио испричао нам да се сад по српским селима између осталих пева и ова песма:

„Сад чивути и усташи
Маршали су као „наши“
Чекали смо неког Броза
Да се српско име сроза
Да нам Српство потамани
Моша, Фишер, Сулејмани!

СРЕДА 8 ДЕЦЕМБАР.

Дужан један наш сусед госи комшији приличну свотицу и већ поодавно, па никако да се сети да врати. Кад синоћ госи комшија искористиво па пред њим, усред друштва рекао:

— Знате ли кад човек најбрже изгуби памћење?

Ми узели да нагађамо:

— Кад се ода пићу!

— Није.

— Кад много пуши?

— Јок.

— Кад остари!

— Море, није ни то, него кад узме паре на зајам од пријатеља.

— Мој син још никада није имао тројку!
— То није ништа, госпођо, а мој син је прошле године понављао!

ЧЕТВРТАК 9 ДЕЦЕМБАР.

Био опет лекар код госпа комшинице и после прегледа питао је како спава. Госпа комшиница одговори:

— На сан не могу да се потужим. Довољно је да метнем само једну ногу у кревет и већ заспим као топ!

Госи комшија се умеша:

— Пази молим те, то нисам знао! Само не знам куд дене ону другу ногу...?

ПЕТАК 10 ДЕЦЕМБАР.

— Ами госи комшија како му ово дође што се жали ова влада из Каира да нема контакта с народом захваљујући савезницима?

— Како му дође? Дође му тако да смо натоварили још једну бригу себи на леђа!

— Какву бригу?

— Па мораћемо сад и њима да шаљемо заробљеничке пакете!

СРБОТА 11 ДЕЦЕМБАР.

Био госи комшија на неком балетском концерту па чуо једног нашег познатог критичара како је некој балерини казао:

— Само две ствари спречавају вас да постанете добра играчица.

— Које две ствари? — запитала балерина.

— Ваше две ноге!

М-н.

— Нова железничка пруга пролази тачно кроз средину вашег дворишта!
— Шта?! Зар ви мислите да ћу ја стално устајати да вам отварам капију?!

— Шта је теби најтеже код клавира?
— Отплагати!